

LAPORAN HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA 2015

Dikeluarkan pada 13 April, 2016

RINGKASAN EKSEKUTIF

Malaysia ialah sebuah negara raja berperlembagaan persekutuan. Negara ini mempunyai sistem parlimen kerajaan yang dipilih melalui pilihan raya berkala, dan pelbagai parti serta diketuai oleh seorang Perdana Menteri. Yang di-Pertuan Agong ialah ketua negara dan berfungsi lebih untuk berperanan dalam acara istiadat. Yang di-Pertuan Agong berkhidmat selama lima tahun, dan jawatan ini digilirkan antara sembilan orang sultan. Pertubuhan Kebangsaan Melayu Bersatu (UMNO), bersama gabungan parti politik yang dikenali sebagai Barisan Nasional (BN), memegang tumpuk kuasa sejak kemerdekaan pada 1957. Pada pilihan raya umum bulan Mei 2013, BN hilang undi popular kepada pakatan pembangkang tetapi dipilih semula berdasarkan sistem pemenang kerusi terbanyak (sistem *first-past-the-post*). Pembangkang dan pertubuhan persatuan sivil mendakwa berlaku penyelewengan pilihan raya dan kelemahan sistemik dalam parti pembangkang kerana kekurangan akses kepada media dan kawasan gerimander yang memihak kepada parti pemerintah. Pihak berkuasa kerajaan ada ketikanya tidak mengekalkan kawalan yang berkesan ke atas pasukan keselamatan.

Masalah hak asasi manusia yang paling ketara termasuklah sekatan kerajaan terhadap kebebasan untuk bersuara dan meluahkan perasaan, akhbar dan media, berhimpun dan berpersatuan. Apa yang menjadi keimbangan terutamanya adalah ugutan polis; siasatan terhadap hasutan dan perhimpunan haram; tuduhan terhadap puluhan aktivis, peguam dan ahli politik pembangkang; dan pendakwaan bermotifkan politik dan penahanan ketua pembangkang Anwar Ibrahim. Sekatan ke atas kebebasan beragama juga menjadi keimbangan utama -- termasuk larangan terhadap kumpulan agama, sekatan ke atas penyebaran agama lain, dan larangan ke atas kebebasan untuk menukar agama seseorang.

Masalah hak asasi manusia termasuk kematian ketika ditangkap oleh polis dan semasa dalam tahanan polis; undang-undang yang membenarkan penahanan tanpa bicara; hukuman sebatan sebagai satu bentuk hukuman yang dikenakan oleh mahkamah jenayah dan mahkamah syariah; korupsi pegawai kerajaan; keganasan dan diskriminasi terhadap wanita; diskriminasi terhadap golongan lesbian, gay, biseksual dan transgender (LGBT); dan sekatan ke atas hak pendatang, termasuk pekerja asing, pelarian, dan mangsa pemerdagangan orang. Dasar kerajaan yang sudah lama diamalkan memberi keutamaan kepada orang Melayu dalam banyak bidang. Kerajaan mengehadkan aktiviti kesatuan dan perundingan kolektif, dan dasar kerajaan mewujudkan kelemahan dan memburukkan masalah buruh dan buruh paksa kanak-kanak, terutamanya bagi pekerja asing.

Kerajaan menangkap dan mendakwa sesetengah pegawai yang terlibat dalam rasuah, penyalahgunaan jawatan, dan pencabulan hak asasi manusia. Namun kumpulan persatuan sivil mendakwa pesalah yang dibebaskan secara sembarangan masih berterusan.

Bahagian 1. Penghormatan terhadap Integriti Orang, Termasuk Kebebasan daripada:

a. Pengambilan Nyawa Secara Sembarangan atau Menyalahi Undang-Undang

Terdapat laporan kerajaan atau ejennya melakukan pembunuhan secara sembarangan atau menyalahi undang-undang. Dalam laporan bulan November, kumpulan hak asasi manusia Suara Rakyat Malaysia berkata terdapat sebanyak 11 kematian dalam tahanan pada tahun laporan dan 122 kematian dalam tahanan dari tahun 2005 hingga akhir tahun laporan.

Dalam kes kematian yang disebabkan sesuatu kejadian, media sering menggunakan naratif biasa untuk menggambarkan pertembungan: Polis menahan suspek yang kemudian menyerang polis; polis membunuh suspek untuk mempertahankan diri; dan polis menemui bukti kegiatan jenayah pada mayat suspek. Kumpulan hak asasi manusia tempatan mengatakan pihak berkuasa menggunakan naratif ini untuk mewajarkan kematian ketika dalam tangkapan atau tahanan polis.

Pada bulan Januari mahkamah rendah mendapati anggota polis bertanggungjawab atas kematian Karuna Nithi dalam tahanan pada 2013, dengan mendapati polis dan banduan lain memukul Karuna dan tidak memberikan rawatan perubatan dan perhatian yang diperlukan. Meskipun dengan dapatkan itu, pihak berkuasa kerajaan tidak menahan atau mendakwa sebarang individu atas kematian itu.

b. Kehilangan

Tiada sebarang laporan tentang kehilangan bermotifkan politik.

c. Seksaan dan Layanan atau Hukuman Lain yang Kejam, Tidak Berperikemanusiaan atau Menjatuhkan Maruah

Tiada undang-undang khusus melarang penyeksaan. Namun, undang-undang yang melarang “melakukan kecederaan parah” merangkumi penyeksaan. Lebih daripada 60 kesalahan dikenakan hukuman sebatan, dan hakim secara rutin memasukkan hukuman sebatan sebagai respons terhadap jenayah termasuk penculikan, rogol, samun, pemilikan dadah, jenayah pecah amanah, penyeludupan migran, dan kesalahan imigresen.

Undang-undang sivil dan jenayah mengecualikan hukuman sebatan ke atas lelaki berumur lebih 50 tahun, melainkan jika disabitkan rogol, dan semua wanita. Kanak-kanak lelaki di antara 10 hingga 18 tahun boleh menerima maksimum 10 kali sebatan dengan “rotan yang ringan” dalam mahkamah awam. Kerajaan mendedahkan dalam surat kepada ahli Parlimen yang pihak berkuasa telah menyebat 8,451 tahanan (5,968 rakyat asing dan 2,483 rakyat Malaysia) pada 2013.

Undang-undang syariah di beberapa negeri -- iaitu undang-undang yang mentadbir isu keluarga dan jenayah tertentu dalam Islam dan yang terpakai hanya untuk orang Islam -- juga menggunakan hukuman sebatan bagi kesalahan tertentu. Wanita tidak dikecualikan daripada hukuman sebatan di bawah undang-undang syariah, dan mahkamah belum menyelesaikan masalah yang melibatkan konflik antara perlembagaan, kanun keseksuaian, dan undang-undang syariah.

Keadaan Penjara dan Pusat Tahanan

Keadaan di penjara adalah sangat teruk. Beberapa banduan dan tahanan meninggal dunia, termasuk semasa di dalam penjara tahanan polis.

Keadaan fizikal: Penjara yang sesak, terutama di kemudahan yang berhampiran dengan bandar besar, masih merupakan satu masalah yang serius.

Beberapa banduan dan tahanan mati dalam tahanan polis, dan pertubuhan bukan kerajaan (NGO) terus menuntut supaya ditubuhkan sebuah suruhanjaya bebas bagi salah laku polis. Pegawai kerajaan dan polis menentang idea tersebut.

Pegawai di Penjara Kluang mendakwa kematian banduan, Shashikumar Selvam, pada 22 Mei adalah disebabkan bunuh diri dengan menggantung diri, tetapi pertubuhan NGO hak asasi manusia mempertikaikan penjelasan kerajaan, dengan menyatakan terdapat lebam tidak dapat dijelaskan pada badan Shashikumar dan mustahil bagi banduan itu mencapai siling untuk menggantung dirinya dengan seluarnya sendiri. Pihak berkuasa kerajaan menolak permohonan keluarga Shashikumar untuk siasatan rasmi ke atas kematianya.

Pentadbiran: pihak berkuasa tidak menggunakan alternatif selain pemenjaraan untuk pesalah bukan atas kesalahan keganasan. Pihak berkuasa menggunakan sebatan bersama dengan pemenjaraan untuk sesetengah pesalah atas kesalahan bukan keganasan. Banduan dan tahanan mempunyai kebebasan mengamalkan agama dengan syarat amalan keagamaan itu bukan berasal daripada mazhab Islam yang diharamkan oleh kerajaan kerana “sesat.” Undang-undang tidak menyediakan proses bagi tahanan untuk mengemukakan aduan kepada pihak berkuasa kehakiman, tetapi ia memberarkan hakim melawat penjara untuk memeriksa keadaan dan bertanya kepada tahanan dan pegawai penjara tentang keadaan penjara. Pihak berkuasa biasanya menganggap komunikasi peguam-pelanggan sebagai sulit dan rahsia.

Pemantauan Bebas: Pihak berkuasa biasanya tidak memberarkan NGO dan media untuk memantau keadaan penjara. Kerajaan menyediakan akses yang tetap ke penjara kepada Jawatankuasa Antarabangsa Palang Merah dan suruhanjaya hak asasi manusia kerajaan, SUHAKAM, berdasarkan kes demi kes.

Pejabat Pesuruhjaya Tinggi PBB bagi Pelarian (UNHCR) umumnya mempunyai akses kepada pelarian berdaftar, pemohon suaka, dan orang tidak berdaftar yang membimbangkan yang mungkin menuntut status suaka dan pelarian. Mereka ini ditahan oleh pihak berkuasa di pusat tahanan imigresen dan penjara. Namun akses ini tidak sentiasa diberikan tepat pada masanya. Pada bulan Mei, wakil UNHCR berkata pegawai imigresen secara tidak sepatutnya melengahkan akses kepada pelarian Rohingya yang baru tiba di pusat tahanan Belantik di negeri Kedah.

Menurut UNHCR, pada 30 November, terdapat 155,730 orang yang menjadi kebimbangan, termasuk 143,579 yang berasal dari Myanmar, di samping 11,890 pelarian berjaya ditempatkan semula dari Malaysia ke negara lain.

d. Penangkapan atau Penahanan Sembarangan

Polis boleh menahan orang yang disyaki melakukan keganasan, jenayah terancang, aktiviti geng, dan mengedar dadah atau pemerdagangan orang tanpa waran atau semakan kehakiman untuk tempoh dua tahun, dan boleh diperbaharui untuk tempoh masa tidak terbatas. Namun, dalam tujuh hari dari mula ditahan, polis hendaklah mengemukakan kes untuk penahanan kepada pendakwa raya. Jika pendakwa bersetuju bahawa “terdapat bukti yang mencukupi untuk mewajarkan” penahanan berterusan dan siasatan lanjut, seorang pegawai siasatan yang mencari fakta yang dilantik oleh Menteri Dalam Negeri mesti memberi laporan dalam tempoh 59 hari kepada lembaga penahanan yang dilantik oleh Agong. Lembaga penahanan boleh memperbaharui perintah tahanan atau mengenakan suatu perintah untuk mengehadkan -- tanpa perbicaraan atau semakan kehakiman -- tempat kediaman suspek, perjalanan, akses kepada

kemudahan komunikasi dan penggunaan internet untuk maksimum lima tahun. Maklumat terperinci mengenai bilangan mereka yang ditahan atau di bawah perintah sekatan umumnya tidak boleh didapati.

Undang-undang membenarkan penahanan penyiasatan untuk mencegah suspek jenayah daripada melarikan diri atau memusnahkan bukti semasa penyiasatan. Undang-undang imigresen membolehkan pihak berkuasa untuk menangkap dan menahan orang yang bukan warganegara selama 30 hari sementara menunggu keputusan dihantar pulang.

Sesetengah pemerhati mengkritik peruntukan undang-undang lain yang membenarkan identiti saksi dirahsiakan (menghalang pemeriksaan balas terhadap saksi) dan membolehkan pihak berkuasa untuk menahan tertuduh selepas pembebasan sekiranya pihak pendakwa memutuskan untuk membuat rayuan.

Penyiasatan ke atas penggunaan kekerasan yang membawa maut oleh pegawai polis berlaku hanya jika Peguam Negara memulakan siasatan, atau jika beliau meluluskan permohonan untuk penyiasatan oleh ahli keluarga si mati. Apabila Peguam Negara mengarahkan inkues, mahkamah koroner bersidang dan perbicaraan dibuka kepada orang ramai. Dalam kes sedemikian, mahkamah biasanya mengeluarkan keputusan terbuka, yang bermaksud tidak ada keputusan dan tiada tindakan selanjutnya akan diambil terhadap polis.

Pada bulan Julai, Parlimen meluluskan pindaan kepada undang-undang antipemerdagangan orang untuk membolehkan mangsa pemerdagangan yang tinggal di kemudahan kerajaan bergerak bebas dan boleh keluar hanya dengan pengiring. Pihak berkuasa belum meluluskan atau melaksanakan peraturan berdasarkan peruntukan baru ini.

Pada bulan Disember, Parlimen meluluskan rang undang-undang penyusunan semula Majlis Keselamatan Negara di negara ini yang memberikan kuasa kepada Perdana Menteri untuk menguatkuasakan kuasa polis seperti undang-undang darurat dalam "kawasan keselamatan" yang ditetapkan berdasarkan ancaman kepada keselamatan negara. Ahli politik pembangkang dan kumpulan persatuan sivil mempersoalkan kesahihan undang-undang itu. Walaupun undang-undang itu secara keseluruhannya sama seperti kuasa darurat Agong yang digariskan dalam perlembagaan, kumpulan persatuan sivil memberi amaran yang undang-undang itu memusatkan lagi kuasa kepada Pejabat Perdana Menteri tanpa pengawasan Parlimen atau kabinet.

Peranan Polis dan Jentera Keselamatan

Kira-kira 102,000 anggota pasukan Polis Diraja Malaysia melaporkan diri kepada Menteri Dalam Negeri. Ketua Polis Negara bertanggungjawab terhadap pengurusan dan pentadbiran pasukan polis. Kementerian Dalam Negeri juga mengawasi penguatkuasaan imigresen dan sempadan. Pegawai penguatkuasaan agama negeri mempunyai kuasa untuk mengiringi pihak polis melakukan serbuan atau membuat serbuan di premis persendirian dan awam untuk menguatkuasakan undang-undang syariah, termasuk larangan ke atas pemakaian tak senonoh, meminum alkohol, penjualan buku yang diharamkan, atau berdua-duaan dengan orang yang berlainan jantina. Pihak berkuasa agama di peringkat negeri mentadbir undang-undang syariah dan keluarga menerusi Mahkamah Syariah yang mempunyai bidang kuasa terhadap semua umat Islam. Kementerian Dalam Negeri juga mengawasi Ikatan Relawan Rakyat (RELA), sebuah pertubuhan sukarela awam separa tentera. NGO tetap menyuarakan keimbangan bahawa latihan yang

tidak mencukupi untuk ahli RELA menyebabkan mereka kurang bersedia untuk melaksanakan tugas mereka.

Pihak kerajaan mempunyai beberapa mekanisme untuk menyiasat dan menghukum salah guna dan rasuah, dan SUHAKAM memainkan peranan dalam menyiasat pelanggaran yang didakwa dilakukan oleh pasukan keselamatan. Pertubuhan NGO dan media melaporkan bahawa walaupun terdapat siasatan dalam beberapa kejadian, pasukan keselamatan sering bertindak dengan sewenang-wenangnya.

Pegawai polis tertakluk pada perbicaraan oleh mahkamah jenayah dan sivil. Perwakilan polis melaporkan terdapat tindakan disiplin terhadap pegawai polis, dan hukuman termasuk penggantungan, pemecatan, dan penurunan pangkat. Kumpulan persatuan sivil terus menggesa Parlimen untuk menyelia suruhanjaya bebas aduan dan salah laku polis. Latihan polis termasuk kesedaran hak asasi manusia dalam kursusnya. SUHAKAM juga menjalankan latihan hak asasi manusia dan bengkel untuk polis dan pegawai penjara.

Prosedur Penangkapan dan Layanan Terhadap Tahanan

Undang-undang membenarkan pihak polis untuk menangkap dan menahan individu atas beberapa kesalahan tanpa waran. Walaupun polis secara umumnya mematuhi peruntukan ini, pertubuhan NGO melaporkan amalan polis yang melepaskan suspek, kemudian menahan kembali mereka dengan cepat dan meletakkan mereka dalam tahanan untuk terus disiasat. Beberapa pertubuhan NGO menegaskan pendekatan polis yang “tangkap dulu, siasat kemudian” berlaku secara meluas, terutama dalam kes yang melibatkan tuduhan jenayah keganasan. Mengikut undang-undang seorang individu yang ditangkap mempunyai hak untuk dimaklumkan sebab dia ditahan oleh polis yang melakukan tangkapan.

Ikat jamin lazimnya dibenarkan untuk orang yang dituduh melakukan jenayah yang tidak dikenakan hukuman penjara seumur hidup atau mati. Jumlah dan sama ada ikat jamin dibenarkan atau tidak, adalah mengikut budi bicara hakim. Mereka yang dibenarkan diikat jamin biasanya dikehendaki menyerahkan pasport mereka kepada mahkamah.

Polis mesti memberitahu tahanan hak untuk menghubungi ahli keluarga dan meminta nasihat peguam pilihan mereka. Namun, polis selalu menafikan tahanan akses untuk mendapatkan khidmat peguam dan menyoal suspek tanpa membenarkan kehadiran peguam. Pihak polis mewajarkan amalan ini sebagai perlu untuk menghalang gangguan terhadap siasatan yang sedang dijalankan, dan keputusan hakim biasanya menyokong amalan tersebut. Dalam sesetengah keadaan, polis tidak membenarkan akses kepada ahli keluarga dengan segera.

Undang-undang membenarkan penahanan saksi material dalam kes jenayah jika orang itu berkemungkinan akan mlarikan diri.

Penangkapan Sembarangan: Pihak berkuasa kadang-kadang menggunakan kuasa mereka untuk menakut-nakutkan dan menghukum penentang kerajaan. Pada bulan Januari, selepas mengetahui dia adalah subjek siasatan berkenaan hasutan, peguam hak asasi manusia Eric Paulsen membuat temu janji untuk datang ke balai polis untuk disoal siasat. Polis sebaliknya menahan Paulsen pada malam sebelum temu janjinya, dengan menahan dia di dalam penjara sehingga mengambil kenyataannya pada hari berikutnya. Beberapa pemimpin berprofil tinggi persatuan sivil dan pembangkang menerima layanan yang sama dan ini menyebabkan Majlis Peguam Malaysia mendakwa polis menyalahgunakan kuasa penyiasatan untuk “mengugut, mengganggu, menekan, dan menakutkan.”

Tahanan Praperbicaraan: Mahkamah yang sesak dan kekurangan kakitangan kerap mengakibatkan penahanan sebelum perbicaraan yang panjang, kadang-kadang berlangsung beberapa tahun. Pusat Kajian Penjara Antarabangsa melaporkan bahawa pada pertengahan 2014, tahanan praperbicaraan merangkumi 24.8 peratus daripada jumlah populasi banduan.

e. Penafian Terhadap Perbicaraan Awam yang Adil

Tiga artikel perlombagaan menyediakan asas bagi suatu penghakiman yang bebas. Namun peruntukan perlombagaan yang lain, undang-undang yang menyekat semakan penghakiman, dan faktor tambahan mengehadkan kebebasan kehakiman dan mengukuhkan pengaruh eksekutif ke atas sistem kehakiman.

Anggota Majlis Peguam, wakil NGO, dan pemerhati lain melahirkan kebimbangan yang serius tentang pengehadan kebebasan kehakiman yang ketara dengan memberi contoh banyak kes berprofil tinggi dengan keputusan yang dibuat secara sewenang-wenangnya, pendakwaan terpilih, dan layanan istimewa terhadap sesetengah litigan dan peguam.

Pada 10 Februari, mahkamah tertinggi di negara ini mengesahkan sabitan terhadap Ketua Pembangkang Anwar Ibrahim. Ramai pemerhati percaya tuduhan liwat itu bermotifkan politik. Keputusan mahkamah itu, di samping tindakan menghantar Anwar ke penjara selama lima tahun, membatalkan kelayakan Anwar daripada memegang jawatan yang dipilih melalui pilihan raya selama lima tahun selepas dibebaskan. Ramai pemerhati tempatan dan antarabangsa mengutuk keputusan ini, mereka mendakwa terdapat pengaruh politik yang tidak wajar dalam keputusan asal untuk menghukum Anwar dan semasa perbicaraan dan rayuan kes.

Prosedur Perbicaraan

Common law Inggeris adalah asas kepada sistem undang-undang sivil. Perlombagaan menyatakan bahawa semua orang adalah sama rata di sisi undang-undang dan berhak mendapat perlindungan undang-undang yang sama rata. Undang-undang membentarkan defendan dianggap tidak bersalah sehingga dibuktikan bersalah. Perbicaraan adalah terbuka kepada orang awam. Namun, hakim boleh mengarahkan sekatan ke atas liputan akhbar. Juri tidak digunakan. Defendan mempunyai hak untuk mendapat peguam atas pembiayaan awam jika menghadapi tuduhan yang boleh membawa hukuman mati dan boleh memohon untuk mendapatkan peguam bela awam dalam kes tertentu yang lain.

Menurut Majlis Peguam, defendan umumnya mempunyai masa dan kemudahan yang mencukupi untuk menyediakan pembelaan jika mereka mempunyai cara untuk melantik peguam peribadi. Jika tidak, defendan perlu bergantung kepada bantuan guaman dan jumlah masa untuk membuat persediaan untuk perbicaraan adalah mengikut budi bicara hakim. Peraturan yang ketat bagi bukti dipakai di mahkamah. Bagaimanapun kerajaan tidak konsisten menyediakan bukti yang ada kepada peguam bela.

Defendan diberi peluang untuk berdepan dengan saksi yang menentang mereka serta memperkenalkan saksi serta bukti bagi pihak mereka, Namun hakim kadangkala tidak membenarkan testimoni saksi. Defendan boleh membuat kenyataan bertulis kepada agensi penyiasatan sebelum perbicaraan. Penemuan praperbicaraan yang terhad dalam kes jenayah menghalang kemampuan defendan untuk membela diri. Peguam perlu memohon perintah mahkamah untuk mendapatkan dokumen yang dilindungi di bawah undang-undang rahsia rasmi.

Defendant boleh merayu keputusan mahkamah di mahkamah yang lebih tinggi, tetapi hanya jika rayuan itu menimbulkan persoalan perundangan atau jika terdapat keadaan ketara yang menimbulkan keraguan yang munasabah mengenai sabitan atau hukuman. Majlis Peguam mendakwa sekatan ini adalah berlebihan.

Kebanyakan pertubuhan NGO mengadu bahawa kaum wanita tidak mendapat layanan yang adil daripada mahkamah syariah, terutama dalam kes perceraian dan hak penjagaan anak (lihat bahagian 6).

Tahanan dan Banduan Politik

Pada bulan Februari, ketua pembangkang Anwar Ibrahim menerima hukuman penjara lima tahun selepas sabitan kontroversi atas tuduhan liwat suka sama suka. Pada bulan September, keluarga Anwar berkata kerajaan bertindak secara tidak adil dengan mengehadkan akses kepada Anwar untuk pelawat daripada ahli keluarga dan penasihat undang-undang atas sebab politik. Mereka juga mendakwa pihak berkuasa penjara terus melengahkan tindakan ke atas masalah kesihatan Anwar yang mendesak kerana sikap berat sebelah terhadap ketua pembangkang itu. Namun, kerajaan menafikan bahawa akses kepada Anwar dihadkan secara tidak adil dan menegaskan bahawa kerajaan menyediakan rawatan perubatan khas kepada Anwar di luar apa yang selalunya diterima oleh banduan.

Pada bulan September, polis menahan Khairuddin Abu Hassan, pengkritik Perdana Menteri Datuk Seri Najib Razak, selama 28 hari di bawah undang-undang yang membenarkan tahanan pencegahan semasa menyiasat percubaan Khairuddin untuk memfailkan kes rasuah terhadap Perdana Menteri di bawah bidang kuasa negara asing. Ketua Polis Negara berkata, tindakan Khairuddin itu sama seperti mensabotaj negara. Polis kemudiannya menahan peguam Khairuddin di bawah undang-undang yang sama. Pertubuhan NGO antarabangsa dan tempatan berhujah bahawa tindakan Khairuddin adalah sah dan penahanannya melanggar peruntukan undang-undang kerana menggunakan semata-mata berdasarkan kepercayaan atau aktiviti politik.

Prosedur Kehakiman Sivil dan Remedi

Individu atau organisasi boleh menyaman kerajaan dan pegawai di mahkamah atas dakwaan pelanggaran hak asasi manusia. Struktur kehakiman sivil adalah sama dengan mahkamah jenayah. Kes tertunggak yang banyak kerap kali mengakibatkan kelewatan mahkamah memperuntukkan relief kepada plaintif sivil. Mahkamah semakin menggalakkan penggunaan pengantaraan dan timbang tara untuk mempercepat penyelesaian.

f. Gangguan Sewenang-wenangnya Terhadap Privasi, Keluarga, Tempat Kediaman, atau Surat-Menyurat

Undang-undang melarang gangguan sewenang-wenangnya terhadap hak privasi. Namun, kadangkala pihak berkuasa mencabul hak privasi rakyat. Peruntukan tertentu membenarkan pihak polis memasuki dan menggeledah tanpa waran rumah orang yang disyaki mengancam keselamatan negara. Polis juga boleh merampas bukti di bawah peruntukan ini. Polis menggunakan kuasa perundangan ini untuk menggeledah rumah dan pejabat; merampas komputer, buku, dan surat khabar; memantau perbualan; dan menahan orang tanpa waran. Pihak kerajaan memantau internet dan mengancam akan menahan sesiapa

yang menghantar atau mengirim kandungan yang dianggap oleh kerajaan sebagai mengancam ketenteraman atau keselamatan awam (lihat bahagian 2.a.).

Pihak berkuasa jabatan agama Islam boleh memasuki premis persendirian tanpa waran jika mereka berpendapat bahawa tindakan pantas perlu untuk menangkap orang Islam yang disyaki terlibat dalam kesalahan seperti berjudi, minum arak, dan berzina.

Kerajaan mengharamkan keahlian dalam parti politik dan organisasi yang tidak berdaftar.

Kerajaan tidak mengiktiraf perkahwinan antara orang Islam dan bukan Islam dan menganggap anak yang lahir daripada perkahwinan itu tidak sah.

Bahagian 2. Penghormatan terhadap Kebebasan Sivil, Termasuk:

a. Kebebasan Bersuara dan Kebebasan Akhbar

Perlembagaan memperuntukkan kebebasan bersuara dan akhbar. Namun kerajaan mengehadkan kebebasan menyuarakan pendapat dan menakut-nakutkan wartawan dan orang ramai agar mereka mengamalkan penapisan sendiri. Wakil kerajaan menggunakan alasan menyekat media untuk memelihara Islam dan status istimewa orang Melayu, melindungi keselamatan negara, ketenteraman awam, dan hubungan baik dengan negara lain.

Kebebasan Bersuara dan Meluahkan Perasaan: Perlembagaan memperuntukkan bahawa undang-undang boleh mengenakan sekatan ke atas kebebasan bersuara “demi kepentingan keselamatan Persekutuan ... [atau] ketenteraman awam.” Undang-undang melarang hasutan -- komen terbuka mengenai isu yang dianggap sensitif, termasuk soal perkauman dan agama atau kritikan terhadap Agong atau sultan yang memerintah. Dakwaan hasutan selalunya datang daripada komen oleh pemimpin persatuan sivil atau pembangkang yang lantang. Kumpulan persatuan sivil mendakwa kerajaan gagal untuk menyiasat dan mendakwa kenyataan “hasutan” serupa yang dibuat oleh individu prokerajaan atau pro-Melayu. Pada bulan April, Perdana Menteri Najib memungkiri janji sebelum ini untuk memansuhkan Akta Hasutan apabila pentadbirannya membentangkan dan meluluskan rang undang-undang yang memperkuatkan lagi banyak peruntukan Akta Hasutan dan mengenakan hukuman yang lebih berat bagi pesalah. Undang-undang juga mengehadkan kebebasan bersuara dengan menjadikan fitnah satu kesalahan dan mengawal kaedah percetakan dan penerbitan.

Kerajaan akan bertindak balas terhadap sesetengah orang yang mengkritiknya. Pada tahun laporan, kerajaan mendakwa sekurang-kurangnya 14 individu kerana menghasut, sementara banyak kes dari tahun sebelumnya masih belum selesai. Pihak berkuasa mendakwa kartunis politik Zulkiflee Haque Anwar, yang lebih dikenali sebagai Zunar, dengan sembilan tuduhan hasutan pada bulan April atas kiriman media sosial yang mengkritik sabitan terhadap Ketua Pembangkang Anwar Ibrahim dalam kes liwat. Zunar menghadapi hukuman maksimum penjara 43 tahun.

Kebebasan Akhbar: Parti politik dan individu yang mempunyai kaitan dengan parti pemerintah memiliki atau mengawal majoriti saham dalam hampir semua media cetak dan penyiaran, kebanyakannya akhbar ini secara aktif prokerajaan dalam laporan mereka. Media dalam talian lebih bebas dalam pemilikan mereka dan dalam pelaporan mereka tetapi sering menjadi sasaran tindakan undang-undang.

Kerajaan mengenakan kawalan ke atas kandungan berita, baik di media cetak maupun penyiaran; menghukum penerbit yang menerbitkan “berita yang berniat jahat” dan mengharamkan, menyekat, atau mengehadkan pengedaran penerbitan yang dianggap mengancam ketenteraman awam, moral atau keselamatan negara. Kerajaan mempunyai kuasa untuk menggantung penerbitan atas sebab ini, dan mengekalkan kawalan yang berkesan ke atas proses pelesenan. Pada bulan Julai kerajaan menggantung akhbar kewangan *The Edge* selama tiga bulan kerana laporan terhadap skandal kewangan yang dikaitkan dengan Perdana Menteri Najib. Pada bulan yang sama, Suruhanjaya Komunikasi dan Multimedia (SKMM) iaitu pengawal selia internet kerajaan mengarahkan pembekal perkhidmatan internet untuk menyekat akses ke *Sarawak Report*, laman web kewartawanan penyiasatan yang berpangkalan di London yang juga melaporkan mengenai skandal yang sama. Pada bulan September mahkamah rendah memutuskan penggantungan *The Edge* sebagai tidak adil, dan membenarkan akhbar itu kembali dicetak. Kerajaan merayu kes itu.

Pihak berkuasa kadangkala menghalang media dalam talian daripada membuat liputan sidang akhbar kerajaan.

Keganasan dan Gangguan: Wartawan mengalami gangguan dan ugutan kerana laporan mereka. Pada bulan Ogos, polis mendapat waran tangkap terhadap editor *Sarawak Report*, Clare Rewcastle-Brown, kerana didakwa terbabit dalam “aktiviti yang memudaratkan demokrasi berparlimen.” Interpol menolak permintaan kerajaan untuk meletakkan Clare pada amaran antarabangsa untuk ditangkap dan ekstradisi. Pada bulan Jun kerajaan menghantar pulang seorang wartawan *al-Jazeera* kerana melaporkan pembunuhan seorang warga Mongolia pada 2006 yang dikatakan berkaitan dengan Perdana Menteri Najib. Pada bulan November, polis dan pegawai SKMM menyerbu pejabat dua penerbitan berita dalam talian utama kerana melaporkan pemindahan kontroversi seorang pegawai antirasuah.

Penapisan atau Sekatan Kandungan: Kerajaan menyekat media, terutamanya media cetak dan penyiaran. Selain mengawal kandungan berita dengan mengharamkan atau menyekat penerbitan yang dianggap boleh mengancam ketenteraman awam, moral atau keselamatan negara, kerajaan membuat dakwaan terhadap wartawan kerana “berita yang berniat jahat” tetapi kurang atau tidak mengambil tindakan terhadap mereka yang mengasari wartawan, dan mengehadkan pengedaran beberapa penerbitan. Kerajaan mewajibkan permit untuk pemilikan mesin percetakan, dan syarikat pencetak biasanya enggan mencetak sebarang penerbitan yang mengkritik kerajaan kerana takut dikenakan tindakan. Kerajaan enggan untuk mengeluarkan permit percetakan kepada beberapa media dalam talian yang mengkritik kerajaan. Dasar ini, bersama-sama dengan undang-undang mencegah fitnah, menghalang kewartawanan yang bebas atau yang bersifat penyiasatan dan mengakibatkan penapisan sendiri yang meluas.

Walaupun terdapat sekatan ini, penerbitan bagi parti pembangkang, kumpulan tindakan sosial, kesatuan, laman berita Internet, dan kumpulan persendirian yang lain giat membuat liputan tentang parti pembangkang dan sering kali menerbitkan pandangan yang mengkritik dasar kerajaan. Media dalam talian dan blog memberi pandangan dan melaporkan berita yang tidak dipaparkan dalam akhbar arus perdana.

Kerajaan kadangkala menapis majalah asing, surat khabar asing, dan rancangan televisyen yang diambil dari luar, selalunya disebabkan oleh kandungan seksual.

Kerajaan mengehadkan stesen radio dan televisyen seperti mana ia mengehadkan media cetak, yang kebanyakannya menyokong kerajaan. Berita mengenai pembangkang dalam medium ini kekal terhad dan berat sebelah. Stesen televisyen menapis program rancangan agar mengikut garis panduan kerajaan.

Kerajaan umumnya menyekat kenyataan atau penerbitan umumnya terhad, termasuk buku, jika dianggap boleh menjelaskan keharmonian antara kaum atau agama. Kementerian Dalam Negeri mengekalkan senarai 1,577 buku yang diharamkan. Sehingga bulan Disember kerajaan mengharamkan 44 buku baru, yang terdiri daripada beberapa karya oleh kartunis politik tempatan Zunar sehinggalah kepada fiksyen popular seperti siri buku *Fifty Shades of Grey*.

Undang-Undang Libel/Fitnah: Undang-undang memasukkan bahagian tentang fitnah sivil dan jenayah. Jenayah fitnah boleh dijatuhkan dengan hukuman maksimum penjara dua tahun, denda, atau kedua-duanya sekali. Undang-undang menyatakan bahawa kenyataan benar boleh dianggap fitnah jika kenyataan itu bertentangan dengan kesejahteraan awam. Kerajaan menggunakan undang-undang ini, bersama-sama dengan peruntukan terhadap hasutan, untuk menghukum dan menyekat penerbitan bahan yang mengkritik pegawai dan dasar kerajaan.

Keselamatan Negara: Pihak berkuasa kerap menyebut undang-undang melindungi keselamatan negara untuk menyekat pengedaran media bahan yang kritikal terhadap dasar kerajaan dan pegawai awam. Dalam kenyataan berkenaan sekatan terhadap *Sarawak Report* pada bulan Julai, SKMM mendakwa laman web itu boleh “menjejaskan keamanan dan menyebabkan ketidakstabilan negara, mengganggu ketenteraman awam, dan memberi kesan kepada kestabilan ekonomi.”

Kesan pertubuhan bukan kerajaan: Pertubuhan NGO prokerajaan cuba membatas kebebasan bersuara melalui aduan jenayah terhadap ucapan yang didakwa menghasut. NGO prokerajaan juga kadangkala cuba untuk menakut-nakutkan kumpulan pembangkang melalui demonstrasi. Dalam perhimpunan bulan September yang dirancang oleh NGO prokerajaan, pihak pengajur menuntut kerajaan mengambil tindakan terhadap penunjuk perasaan antikerajaan dan mengembalikan tahanan pencegahan bagi musuh politik kerajaan.

Kebebasan Internet

Pihak kerajaan umumnya mengekalkan dasar akses terbuka dan bebas kepada internet, tetapi pihak berkuasa memantau internet untuk mesej e-mel dan blog yang dianggap sebagai ancaman kepada keselamatan atau ketenteraman awam.

Kerajaan memberi amaran kepada pengguna internet untuk mengelakkan daripada kandungan yang menyinggung perasaan atau lucah dan perkara sensitif seperti agama dan bangsa. Pada bulan Ogos, SKMM menyekat laman web yang mempromosikan perhimpunan besar-besaran anjuran NGO yang menggesa peletakan jawatan Perdana Menteri Najib dan pembaharuan politik dan ekonomi.

Pihak berkuasa menggunakan undang-undang yang melarang hasutan untuk memerangi pandangan yang menentangnya dalam talian. Pada bulan Februari, pihak berkuasa telah mendakwa peguam hak asasi manusia Eric Paulsen atas kiriman Twitter yang mengkritik Jabatan Kemajuan Agama Islam Malaysia.

Undang-undang fitnah jenayah membawa pada berlakunya penapisan sendiri oleh sumber kandungan internet tempatan seperti penulis blog, penyedia berita, dan aktivis NGO.

Undang-undang mewajibkan penyedia internet tertentu dan perkhidmatan rangkaian lain untuk mendapatkan lesen serta membenarkan hukuman dikenakan terhadap pemilik laman web atau blog kerana membenarkan penerbitan kandungan perkauman, agama, atau politik yang bersifat ofensif. Dengan menganggap pengguna yang menyiarkan kandungan sebagai penerbit, kerajaan meletakkan beban pembuktian kepada pengguna dalam kes ini. Pertubuhan NGO dan orang ramai mengkritik undang-undang ini, dengan menyatakan ia boleh menyebabkan penapisan sendiri disebabkan kebimbangan liabiliti.

Menurut Bank Dunia, kira-kira 17 juta orang (67 peratus daripada penduduk) mengakses internet.

Kebebasan Akademik dan Acara Kebudayaan

Kerajaan mengenakan beberapa sekatan ke atas kebebasan akademik, terutamanya yang melibatkan pandangan politik yang tidak dibenarkan, dan menguatkuasakan sekatan ke atas guru dan pelajar yang menyuarakan pandangan yang bertentangan. Kerajaan mewajibkan semua kakitangan kerajaan, ahli fakulti universiti, dan pelajar menandatangani ikrar kesetiaan kepada Agong dan kerajaan. Pemimpin pembangkang dan aktivis hak asasi manusia mendakwa kerajaan menggunakan ikrar kesetiaan ini untuk mengekang kegiatan politik dalam kalangan kumpulan ini.

Walaupun ahli akademik kadang-kadang secara terbuka mengkritik kerajaan, ahli akademik universiti awam mengamalkan penapisan sendiri memandangkan kemajuan kerjaya dan pembiayaan mereka bergantung kepada kerajaan. Penapisan sendiri juga berlaku dalam kalangan ahli akademik di institusi swasta, yang didorong oleh kebimbangan yang kerajaan mungkin membatalkan lesen institusi mereka. Undang-undang mengenakan sekatan terhadap persatuan pelajar dan aktiviti politik pelajar dan ahli fakulti. Kerajaan juga boleh menggunakan undang-undang yang melarang hasutan untuk mengehadkan kebebasan akademik.

Kerajaan kerap menapis filem, mengedit keluar kata-kata kotor, berkucupan, adegan seks, dan bogel. Kerajaan juga menapis filem yang mengandungi kandungan politik dan keagamaan. Kerajaan tidak membenarkan filem dalam bahasa Ibrani, Yiddish, atau dari Israel ditayangkan di pawagam. Walaupun kerajaan membenarkan filem asing di pesta filem tempatan, ia menapis kandungan seksual dengan menutup skrin sehingga adegan berkenaan berakhir. Peraturan penapisan media melarang filem dan lagu yang menggalakkan penerimaan golongan gay (lihat bahagian 6).

b. Kebebasan Berhimpun Secara Aman dan Berpersatuhan

Perlembagaan memperuntukkan kebebasan berhimpun dan berpersatuhan tetapi membenarkan sekatan yang difikirkan perlu atau sesuai demi kepentingan keselamatan, dan ketenteraman awam, atau (dalam hal persatuan) moral. Mematuhi sekatan kerajaan tidak melindungi sesetengah penunjuk perasaan daripada gangguan atau ditangkap.

Kebebasan Berhimpun

Perlembagaan menyatakan bahawa semua rakyat mempunyai "hak untuk berhimpun secara aman tanpa senjata." Walau bagaimanapun, beberapa undang-undang mengehadkan hak ini. Undang-undang tidak mewajibkan kumpulan untuk mendapatkan permit untuk perhimpunan. Namun, pihak polis sering kali meletakkan sekatan masa, tempat, dan cara ke atas hak untuk berhimpun. Pihak berkuasa umumnya

mengharamkan demonstrasi jalanan, dan polis sering menghadapi demonstrasi awam persatuan sivil dan pembangkang dengan meriam air, gas pemedih mata, dan penangkapan besar-besaran. Bantahan yang dianggap boleh diterima oleh kerajaan biasanya diteruskan tanpa gangguan. Walaupun kerajaan mengisyiharkannya haram -- dan mengharamkan baju yang berkaitan dengan -- perhimpunan bulan Ogos terhadap Perdana Menteri Datuk Seri Najib oleh gabungan NGO Bersih, kerajaan membenarkan perhimpunan prokerajaan (dan anti-Bersih) pada bulan September. Pada bulan Oktober dan November, kerajaan mendakwa naib pengerusi dan pengerusi Bersih, masing-masing, di bawah Akta Perhimpunan Aman kerana tidak memberitahu polis sebelum mengadakan perhimpunan bulan Ogos. Namun, pegawai Bersih mendakwa mereka menghubungi polis sekurang-kurangnya dua kali sebelum perhimpunan. Pihak berkuasa juga mendakwa dua orang ahli Parlimen pembangkang yang menganjurkan perhimpunan Bersih secara serentak di Sarawak pada bulan Ogos atas tuduhan menghasut, walaupun mempunyai permit polis untuk berhimpun.

Kebebasan Berpersatuan

Perlembagaan memperuntukkan hak berpersatuan, tetapi kerajaan mengenakan syarat yang ketat terhadap hak ini, dan statut tertentu mengehadkan kebebasan ini. Mengikut undang-undang, hanya pertubuhan berdaftar yang dianggotai tujuh atau lebih sahaja boleh berfungsi secara sah. Pendaftar Pertubuhan sering kali menolak pendaftaran pertubuhan terutamanya yang dianggap tidak mesra kepada kerajaan atau mengenakan syarat untuk membenarkan pertubuhan didaftarkan. Pada bulan Ogos kerajaan enggan mendaftarkan sebuah parti politik Islam yang baru yang ingin menggunakan "Islam" dalam nama kerana pengundi mungkin melihat parti itu lebih Islam daripada parti lain yang juga mewakili orang Melayu (yang beragama Islam mengikut takrif perlembagaan). Kerajaan sebelum ini membenarkan parti lain untuk menggunakan "Islam" dalam namanya. Kerajaan boleh membatalkan pendaftaran sesuatu koperasi berdaftar atas pelanggaran undang-undang yang mengawal persatuan.

Undang-undang melarang pelajar yang memegang jawatan politik daripada menjalankan aktiviti parti politik di kampus, dan universiti akan mengharamkan mana-mana pertubuhan yang dianggap "tidak sesuai demi kepentingan dan kesejahteraan pelajar atau universiti." Pelajar juga dilarang daripada "menyatakan sokongan atau simpati" terhadap persatuan atau pertubuhan yang menyalahi undang-undang.

Beberapa pertubuhan hak asasi manusia dan persatuan sivil mengalami kesukaran mendapatkan pengiktirafan sebagai NGO. Oleh itu, sesetengah pertubuhan NGO didaftarkan sebagai syarikat dan perkara ini menimbulkan masalah undang-undang dan birokrasi dari segi pungutan derma bagi membiayai aktiviti mereka. Pihak berkuasa sering kali menyebut ketiadaan pendaftaran sebagai alasan untuk mengambil tindakan terhadap pertubuhan. Sesetengah pertubuhan NGO juga melaporkan pihak kerajaan memantau aktiviti mereka.

c. Kebebasan Beragama

Lihat Laporan Kebebasan Beragama Antarabangsa Jabatan Negara A.S. di www.state.gov/religiousfreedomreport/.

d. Kebebasan Bergerak, Orang Buangan Dalam Negara, Perlindungan Pelarian, dan Orang Tanpa Kewarganegaraan

Perlembagaan memperuntukkan kebebasan untuk bergerak dalam negara, perjalanan ke negara luar, penghijrahan, dan penghantaran balik dan kerajaan umumnya menghormati hak ini, walaupun ada beberapa sekatan, terutamanya berkenaan dengan negeri timur Malaysia iaitu Sabah dan Sarawak. Kerajaan umumnya bekerjasama dengan UNHCR. Pihak kerajaan umumnya tidak menghalang NGO kemanusiaan lain dalam memberikan perlindungan dan bantuan kepada orang buangan dalam negara, pelarian, pelarian yang kembali, pencari suaka, orang tanpa kewarganegaraan, dan orang lain yang menjadi kebimbangan. Semasa krisis penghijrahan maritim di Teluk Bengal dan Laut Andaman pada bulan Mei, 1,107 pendatang mendarat di Langkawi pada 11 Mei. Sehingga 30 September, 599 kekal berada di pusat tahanan, dan 508 rakyat Bangladesh yang disahkan secara sukarela pulang ke Bangladesh.

Pergerakan dalam negara: Selaras dengan perjanjian 1963 yang menggabungkan Sabah dan Sarawak ke dalam Malaysia, negeri di Malaysia timur ini mengawal imigresen yang masuk ke negeri mereka dan mewajibkan rakyat dari Semenanjung Malaysia dan orang asing menggunakan pasport atau kad pengenalan negara untuk masuk. Pihak berkuasa terus menafikan kemasukan untuk pemimpin pembangkang negara secara terpilih ke negeri di Malaysia Timur.

Perjalanan Asing: Perjalanan ke Israel adalah tertakluk kepada kelulusan dan terhad untuk tujuan keagamaan. Pada bulan Julai, kerajaan menghalang Ahli Parlimen pembangkang Tony Pua daripada meninggalkan negara ini. Walaupun kerajaan tidak memberi sebarang sebab rasmi untuk larangan perjalanan, Pua percaya ia adalah kerana kritikannya terhadap Perdana Menteri.

Perlindungan Pelarian

Akses kepada Suaka: Undang-undang negara tidak menyediakan peruntukan untuk pemberian status suaka atau pelarian. Namun begitu, kerajaan bekerjasama rapat dengan UNHCR dan kadangkala melaporkan orang yang berpotensi menjadi kebimbangan kepada UNHCR.

Refulemen: Kerajaan tidak menyediakan perlindungan undang-undang terhadap tindakan mengusir atau menghantar balik pelarian ke mana nyawa atau kebebasan mereka boleh diancam disebabkan ras, agama, kewarganegaraan, keahlian mereka dalam kumpulan sosial tertentu, atau pandangan politik. Pada bulan Oktober, selepas tidak menerima jawapan, empat pelapor khas PBB mengeluarkan surat yang dihantar kepada kerajaan pada Mei memohon penjelasan kepada dakwaan bahawa negara ini menolak pendatang Myanmar dan Bangladesh jauh ke laut. Surat itu juga menggesa kerajaan untuk menjelaskan langkah yang diambil untuk mematuhi kewajipan bukan refulmen. UNHCR mencatatkan refulmen sebanyak 29 orang pada tahun laporan.

Penganiayaan Pelarian: Kerajaan kadangkala menahan pemohon suaka, sama ada dalam penjara polis atau pusat tahanan imigresen, sehingga UNHCR menentukan niat jujur pencari suaka. Pertubuhan NGO tempatan dan antarabangsa menganggarkan populasi di kebanyakan 17 pusat tahanan imigresen di negara ini berada pada atau di luar keupayaan, dengan sesetengah tahanan ditahan selama satu tahun atau lebih. Bilangan mereka yang ditahan di pusat ini tidak boleh didapati secara umum.

Pertubuhan NGO dan antarabangsa yang terlibat dengan pekerja asing, pelarian dan pencari suaka membuat dakwaan yang boleh dipercayai tentang kesesakan penjara, makanan dan pakaian yang tidak mencukupi, kekurangan akses kepada air bersih, kekurangan rawatan perubatan, sanitasi yang tidak memuaskan, dan kekurangan alas tidur. Sebuah NGO yang mempunyai akses ke pusat tahanan

mendakwa keadaan ini dan kekurangan pemeriksaan serta rawatan perubatan memudahkan tersebarnya penyakit dan menyumbang kepada kematian. Pertubuhan NGO menyediakan kebanyakannya penjagaan dan rawatan perubatan di pusat tahanan. UNHCR melaporkan 13 kematian pelarian atau pemohon suaka sepanjang tahun laporan.

Pekerjaan: Walaupun kerajaan tidak memberi kuasa perundangan kepada pelarian UNHCR berdaftar untuk bekerja, kerajaan biasanya tidak mengganggu jika mereka melakukan kerja tidak formal. Bagaimanapun, UNHCR melaporkan dalam sesetengah kes kerajaan membawa tuduhan terhadap majikan kerana mengambil pelarian ini bekerja.

Akses kepada Perkhidmatan Asas: Bagi mereka yang mempunyai kad UNHCR, kerajaan menyediakan akses kepada penjagaan kesihatan untuk pelarian pada kadar diskaun rakyat asing, tetapi tidak kepada pencari suaka. Pertubuhan NGO menjalankan klinik bergerak, tetapi agak terbatas. Pelarian tidak mempunyai akses kepada sistem pendidikan awam. Akses kepada pendidikan adalah terhad kepada NGO dan sekolah yang dijalankan oleh komuniti etnik, dan UNHCR menganggarkan tidak lebih daripada 35 peratus daripada anak pelarian pernah bersekolah. Kekurangan sumber dan guru berkelayakan mengehadkan peluang bagi kebanyakan anak pelarian dengan umur boleh bersekolah. Kakitangan UNHCR telah melakukan banyak lawatan ke penjara dan pusat tahanan imigresen untuk memberikan kaunseling, sokongan, dan wakil undang-undang untuk pelarian dan pencari suaka.

Perlindungan Sementara: Sebagai tindak balas terhadap krisis pendatang asing di lautan pada bulan Mei, kerajaan mengumumkan akan menyediakan tempat tinggal sementara untuk maksimum 7,000 pendatang di lautan, dengan syarat UNHCR menempatkan semula atau menghantar pulang pendatang ini dalam tempoh setahun. Kerajaan menyediakan tempat tinggal sementara kepada 1,107 pendatang semasa krisis itu. Pada bulan September, Perdana Menteri Datuk Seri Najib mengumumkan kerajaan akan menyediakan perlindungan sementara kepada sehingga 3,000 pelarian Syria. Lapan orang pelarian Syria yang pertama dalam program ini -- iaitu seramai dua keluarga -- tiba di negara ini pada bulan Disember.

Orang Tanpa Kewarganegaraan

UNHCR menganggarkan terdapat kira-kira 40,000 orang tanpa kewarganegaraan di negara ini, 40 peratus daripada mereka adalah kanak-kanak. Pegawai Jabatan Pendaftaran Negara menyatakan bahawa mereka tidak menyimpan rekod orang tanpa kewarganegaraan.

Beberapa pertubuhan NGO tempatan dan SUHAKAM menjalankan penyelidikan, mengendalikan bengkel, dan menjalankan kempen kesedaran orang ramai tentang masalah kanak-kanak tanpa kewarganegaraan.

Rakyat asing boleh mendapat status penduduk tetap selepas berkahwin selama beberapa tahun dengan rakyat Malaysia: lima tahun perkahwinan untuk wanita rakyat asing yang berkahwin dengan lelaki rakyat Malaysia; 10 tahun perkahwinan untuk lelaki rakyat asing yang berkahwin dengan wanita rakyat Malaysia. Selepas dua tahun mendapat status penduduk tetap, mereka boleh memohon untuk menjadi rakyat Malaysia. Sementara menunggu status penduduk tetap, pihak berkuasa biasanya memberikan visa kepada pasangan rakyat asing untuk membolehkan mereka tinggal lama secara sah di negara ini. Satu kumpulan tempatan yang penyokong pekerja asing melaporkan bahawa dalam tempoh lima atau enam tahun yang lalu, proses ini bertambah baik termasuk masa menunggu yang lebih pendek dalam

memproses petisyen dan visa penduduk tetap. Walaupun undang-undang kewarganegaraan di negara ini tidak secara terang-terangan melakukan diskriminasi terhadap kaum atau agama, terdapat persepsi bahawa orang Islam mendapat keutamaan.

Pihak berkuasa menganggap anak yang dilahirkan di luar nikah dengan wanita rakyat asing mewarisi kewarganegaraan ibu mereka. Pihak berkuasa membenarkan pendaftaran kelahiran itu hanya jika si ibu mengemukakan bukti kewarganegaraannya, dan perkara ini mewujudkan risiko tanpa kewarganegaraan kerana ramai wanita rakyat asing tidak dapat mengemukakan pasport atau bukti lain. Menurut UNHCR, pelarian atau pemohon suaka selalunya tidak mempunyai bukti sah kewarganegaraan. Dalam kes seperti ini pihak berkuasa meletakkan kewarganegaraan anak itu sebagai “tidak diketahui” pada sijil kelahiran. UNHCR menganggap perkara ini masalah yang meluas, dengan terus melaporkan pada November terdapat populasi pelarian Filipina Islam sejumlah kira-kira 80,000 di negeri Malaysia timur, Sabah, dan kira-kira 10,000 adalah kanak-kanak, tanpa dokumentasi kelahiran dan secara teknikalnya tidak mempunyai kewarganegaraan.

Walaupun anak yang lahir di negara ini daripada ibu pendatang haram yang berkahwin dengan lelaki rakyat Malaysia layak mendapat kewarganegaraan, si ibu mungkin mengalami kesukaran mendaftarkan perkahwinan itu dan seterusnya kewarganegaraan anak itu kerana tidak dapat mengemukakan pasport atau pengenalan dokumen yang sah. Sesetengah pemerhati menyatakan bahawa anak yang dilahirkan oleh pelarian dan pencari suaka beragama Islam selalunya lebih mudah mendapat kewarganegaraan daripada anak pelarian dan pencari suaka bukan Islam. Untuk pelarian yang berkahwin secara Islam, pemerhati mendakwa dokumen UNHCR atau dokumentasi lain boleh diterima sebagai ganti pasport.

Individu yang tidak mempunyai bukti kewarganegaraan tidak boleh pergi ke sekolah, mengakses perkhidmatan kerajaan seperti kos penjagaan kesihatan yang lebih rendah, atau memiliki hartanah. UNHCR mungkin menyediakan pendaftaran kelahiran atau dokumentasi lain dalam sesetengah kes.

Mengikut undang-undang, pihak berkuasa menganggap sesiapa sahaja yang masuk ke negara ini tanpa dokumen yang sesuai sebagai pendatang haram. Orang itu boleh dikenakan hukuman penjara mandatori sehingga lima tahun, denda maksimum RM10,000, atau kedua-duanya, dan wajib disebat tidak melebihi enam sebatan.

Bahagian 3. Kebebasan untuk Mengambil Bahagian dalam Proses Politik

Undang-undang memberikan rakyat negara ini keupayaan untuk memilih kerajaan mereka melalui pilihan raya yang bebas dan adil, yang mereka laksanakan melalui pilihan raya berdasarkan hak mengundi umum dan sama rata. Namun, parti yang memerintah dalam kerajaan tidak pernah berubah sejak 1957.

Walaupun pihak berkuasa umumnya mencatatkan undi dengan tepat, terdapat penyelewengan yang menjaskankan keadilan pilihan raya. Perlembagaan tidak mengiktiraf perbezaan dalam saiz populasi kawasan pilihan raya setiap daerah, dan setiap kawasan, tanpa mengira saiz penduduk, diwakili oleh satu kerusi Parlimen. Bilangan penduduk di kawasan pilihan raya berbeza-beza, dengan kawasan luar bandar umumnya lebih kecil daripada penduduk kawasan bandar. Sebagai contoh, kawasan luar bandar Igan mempunyai 18,000 pengundi berdaftar dengan seorang wakil, manakala kawasan bandar Kapar mempunyai lebih daripada 144,000 pengundi berdaftar dengan seorang wakil. Peraturan ini mempunyai kesan terlebih diwakili untuk undi luar bandar, yang diberi mandat oleh perlembagaan sebagai sebahagian daripada perjanjian untuk negeri Sabah dan Sarawak menyertai Persekutuan Malaysia pada 1963.

Pengundi tidak memilih pemimpin tempatan dan perbandaran, tetapi mereka dilantik di peringkat negeri atau persekutuan.

Pilihan Raya dan Penyertaan Politik

Pilihan Raya Terkini: Masalah terlebih diwakili menjelaskan pilihan raya kebangsaan pada 2013, apabila BN memenangi 133 daripada 222 kerusi, dengan banyak kemenangannya datang dari kawasan luar bandar. Parti pembangkang memenangi 52 peratus undi popular tetapi gagal mendapat majoriti di Parlimen.

Gabungan pembaharuan pilihan raya Bersih menubuhkan “tribunal rakyat” untuk melihat penyelewengan dalam pilihan raya 2013 dan seterusnya melaporkan penemuannya pada 2014. Laporan itu memetik kekurangan kebebasan Suruhanjaya Pilihan Raya, yang melaporkan terus kepada Perdana Menteri, sebagai masalah utama dan menegaskan bahawa sistem pilihan raya gagal memenuhi piawaian antarabangsa dalam banyak aspek.

Pada bulan Ogos, Perdana Menteri mengakui menerima sumbangan sebanyak RM2.6 bilion daripada sumber negara asing yang tidak dinamakan, dan menyatakan dana itu digunakan untuk kempen parti pemerintah untuk Pilihan Raya 2013. Undang-undang mengehadkan perbelanjaan pilihan raya sebanyak RM100,000 untuk calon negeri dan RM 200,000 bagi calon Parlimen. Derma kempen ini melebihi jumlah had untuk semua kerusi digabungkan -- menimbulkan persoalan terbuka mengenai bagaimana parti itu membelanjakan sumbangan politik ini. Parti pembangkang Parti Keadilan Rakyat memfailkan tuntutan mahkamah, yang masih belum selesai, terhadap Perdana Menteri kerana melanggar undang-undang pilihan raya.

Persatuan sivil dan pengawas pilihan raya mengikuti dengan rapat semakan berterusan peta kawasan pilihan raya oleh Suruhanjaya Pilihan Raya, dan mencabar kemas kini ini di mahkamah, dengan mendakwa suruhanjaya itu menggunakan gerimandering dan pembahagian kawasan secara tidak betul agar memihak kepada parti pemerintah. Pada bulan Ogos, mahkamah rayuan membatalkan keputusan mahkamah rendah yang mendapati rancangan Suruhanjaya Pilihan Raya untuk mengagih semula dan meningkatkan kerusi DUN di Negeri Sarawak. Mahkamah rendah mendapati Suruhanjaya Pilihan Raya gagal memberikan maklumat yang jelas tentang proses perancangan dan sempadan kerusi, yang menghalang keupayaan bakal pengundi untuk mengulas mengenai keputusan itu. Pada bulan Oktober, Mahkamah Persekutuan menolak permohonan untuk merayu keputusan Mahkamah Rayuan, yang membolehkan Suruhanjaya Pilihan Raya untuk meneruskan rancangannya.

Parti Politik dan Penyertaan Politik: Parti pembangkang tidak mampu bersaing secara adil dengan perikatan BN yang dipimpin UMNO dan tertakluk pada sekatan dan campur tangan luar. Kekurangan akses kepada media yang sama rata adalah satu masalah yang serius kepada pembangkang dalam pilihan raya kebangsaan. Berita tentang pembangkang terhad dan dilaporkan dengan cara berat sebelah dalam media cetak dan penyiaran. Mendaftarkan parti politik baru masih sukar kerana sekatan kerajaan ke atas proses itu. Pada bulan September, Pendaftar Pertubuhan, yang sebelum ini menafikan pendaftaran parti baru berdasarkan nama (lihat bahagian 2.b.), melarang parti yang ingin mendaftar itu daripada menjalankan apa-apa aktiviti rasmi sehingga ia telah berdaftar.

Penyertaan Kaum Wanita dan Minoriti: Wanita tidak menghadapi sekatan undang-undang untuk menyertai kerajaan dan politik, tetapi mereka memegang beberapa jawatan kanan.

Orang Melayu yang menguasai politik memegang jawatan kepimpinan kanan kerajaan yang paling berkuasa. Bukan Melayu mengisi 14 daripada 37 jawatan menteri dan 11 daripada 32 jawatan timbalan menteri.

Bahagian 4. Rasuah dan Kekurangan Ketelusan dalam Kerajaan

Undang-undang memperuntukkan hukuman jenayah terhadap rasuah dalam kerajaan, namun penguatkuasaan secara amnya tertumpu pada jenayah berskala kecil dan pada peringkat rendah. Media melaporkan beberapa dakwaan kes rasuah oleh pegawai kerajaan. Secara umumnya, orang ramai beranggapan bahawa rasuah dan kronisme diamalkan secara meluas dalam parti pemerintah dan institusi kerajaan.

Rasuah: Walaupun kerajaan berjaya mendakwa beberapa pegawai yang mengambil rasuah dan orang yang membayar rasuah, pemerhati berkata kerajaan tidak mendakwa dan tidak mensabitkan ramai pegawai kanan. Wartawan, aktivis, dan ahli politik telah ditangkap dan didakwa selepas secara terbuka melaporkan atau mengkritik rasuah pada peringkat tinggi.

Suruhanjaya Pencegahan Rasuah Malaysia (SPRM) bertanggungjawab untuk menyiasat dan mendakwa jenayah rasuah oleh kedua-dua badan swasta dan kerajaan. Ketua Audit Negara bertanggungjawab, seperti yang ditetapkan dalam perlumbagaan, untuk mengaudit akaun kerajaan persekutuan dan negeri, agensi kerajaan, dan pihak berkuasa awam yang lain. Laporan media dan kenyataan oleh pemimpin persatuan sivil dan pembangkang mempersoalkan keupayaan kerajaan untuk mendakwa pegawai kerajaan berpangkat tinggi atas kesalahan rasuah.

Pada bulan Julai, penyingkiran Peguam Negara dan pemindahan kakitangan utama dalam SPM membantutkan siasatan atas dakwaan penyelewengan dana berkaitan dengan syarikat pembangunan milik kerajaan 1MDB. Peguam Negara telah mengetuai pasukan petugas khas tentang masalah ini, termasuklah penyiasat SPM.

Pendedahan Kewangan: Anggota Kabinet perlu mengisyiharkan aset mereka kepada Perdana Menteri. Kakitangan kanan kerajaan dikehendaki mengisyiharkan aset mereka kepada Ketua Setiausaha kerajaan. Penjawat awam junior mesti mengisyiharkan aset mereka kepada ketua jabatan mereka. Aset, liabiliti, dan kepentingan pegawai kerajaan mestilah diisyiharkan dengan jelas dan tidak termasuk aset dan pendapatan suami atau isteri dan anak yang menjadi tanggungan. Pegawai kerajaan mesti mengisyiharkan aset mereka pada setiap tahun dan bukan berdasarkan pada bila mereka memulakan atau menamatkan tugas mereka. Mereka yang enggan atau gagal mengisyiharkan aset mereka menghadapi tindakan disiplin dan tidak layak untuk kenaikan pangkat. Kerajaan tidak membuat pengisyiharan terbuka terhadap pendedahan kewangan ini.

Akses Awam kepada Maklumat: Undang-undang melarang penyebaran pelbagai dokumen yang diklasifikasikan sebagai rahsia oleh menteri dalam kerajaan persekutuan, ketua menteri negeri, atau pegawai kerajaan yang seumpamanya. Pengkritik menuduh kerajaan menggunakan kuasa ini untuk mencegah penyebaran maklumat dan menyekat perbezaan pendapat. Ahli Parlimen boleh mendapatkan

maklumat dilindungi mengikut rahsia rasmi kerajaan secara individu, dan sesetengah ahli Parlimen kemudian mendedahkan maklumat itu kepada orang ramai.

Negeri Selangor dan Pulau Pinang, kedua-duanya dikawal oleh pakatan pembangkang, adalah satu-satunya negeri yang mempunyai undang-undang kebebasan maklumat yang membolehkan akses kepada dokumen tertentu kerajaan negeri.

Bahagian 5. Sikap Kerajaan Terhadap Siasatan Antarabangsa dan Bukan Kerajaan Tentang Dakwaan Pencabulan Hak Asasi Manusia

Beberapa kumpulan hak asasi manusia tempatan dan antarabangsa umumnya dapat beroperasi tanpa sekat kerajaan, menjalankan penyiasatan serta menyiaran penemuan mereka berkaitan kes hak asasi manusia. Pegawai kerajaan bekerjasama dan memberi perhatian terhadap pandangan pertubuhan ini.

Pihak kerajaan umumnya membenarkan pertubuhan NGO untuk berfungsi secara bebas, bertemu dengan wakil daripada beberapa NGO, dan memberi maklum balas kepada beberapa permintaan daripada NGO. Namun kerajaan juga mengambil tindakan terhadap beberapa NGO.

Badan Hak Asasi Manusia Kerajaan: Ditubuhkan oleh Akta Parlimen pada 1999, suruhanjaya hak asasi manusia kerajaan SUHAKAM diketuai oleh seorang pengurus dan pesuruhjaya yang dilantik oleh Agong atas syor Perdana Menteri. Pemerhati umumnya menganggap SUHAKAM pemantau hak asasi manusia yang boleh dipercayai. SUHAKAM menjalankan latihan, membuat siasatan, menyediakan laporan, dan mengemukakan cadangan kepada kerajaan. SUHAKAM tidak diberi kuasa untuk menyiasat sebarang tuduhan berkaitan dengan kes mahkamah yang sedang berlangsung dan mesti menghentikan penyiasatannya jika tuduhan yang disiasat menjadi bahan perbicaraan di mahkamah. Pada bulan Disember, Parlimen meluluskan Bajet 2016 yang memotong pembiayaan SUHAKAM sebanyak separuh, menyebabkan kebimbangan dalam kalangan kumpulan pertubuhan sivil dan Pengurus SUHAKAM sendiri, Hasmy Agam, yang berkata pertubuhan itu “mungkin tidak dapat menjalankan sepenuhnya fungsi terasnya” dengan kekangan bajet baru.

Bahagian 6. Diskriminasi, Penganiayaan Masyarakat dan Pemerdagangan Orang

Perlembagaan memperuntukkan perlindungan yang sama rata di bawah undang-undang dan melarang diskriminasi terhadap rakyat berdasarkan bangsa, jantina, agama, keturunan atau tempat lahir. Namun, terdapat kaveat dalam peruntukan ini dengan mewujudkan “kedudukan istimewa” untuk Melayu dan penduduk pribumi di Malaysia Timur, iaitu Sabah dan Sarawak (secara kolektif, “bumiputera”) dan diskriminasi berdasarkan kedudukan istimewa ini masih berlaku. Undang-undang tidak mengatakan apa-apa tentang diskriminasi yang berlandaskan ketidakupayaan dan orientasi seksual.

Wanita

Rogol dan Keganasan Rumah Tangga: Rogol, termasuk rogor perkahwinan, adalah satu kesalahan jenayah, seperti juga kebanyakan bentuk keganasan rumah tangga. Kanun keseksaan menyatakan bahawa perogol boleh dikenakan hukuman penjara maksimum 20 tahun dan sebatan. Rogol perkahwinan tidak mempunyai penalti minimum, tetapi hukuman maksimum adalah penjara lima tahun. Menurut kumpulan wanita, secara purata 10 wanita di negara ini dirogol setiap hari; lebih daripada separuh daripada wanita ini masih muda dan berumur kurang daripada 16 tahun. Menurut Kementerian Dalam Negeri, 28,741 kes

rogol telah dilaporkan dari 2005 hingga 2014 dengan 16 peratus (4,514 kes) dibawa ke mahkamah dan 2.7 peratus (765 kes) dijatuhi hukuman bersalah. Menurut statistik polis, pada 2014 terdapat 4,807 kes yang keganasan rumah tangga yang dilaporkan, 2,045 kes rogol dan 1,590 kes gangguan seksual.

Sikap budaya dan ketiadaan simpati seperti yang dilaporkan daripada pihak polis yang sebahagian besarnya lelaki mengakibatkan ramai dalam kalangan mangsa tidak melaporkan kes rogol. Kebanyakan hospital kerajaan menyediakan pusat krisis untuk membolehkan mangsa rogol dan penganiayaan rumah tangga membuat laporan tanpa pergi ke balai polis. Pertubuhan NGO dan parti politik juga memberi kerjasama dalam menyediakan kaunseling kepada mangsa rogol. Kumpulan wanita menegaskan bahawa mahkamah tidak konsisten dalam menghukum perogol.

Walaupun kerajaan, pertubuhan NGO, dan parti politik menyediakan pusat perlindungan dan bantuan lain kepada wanita yang didera suami mereka, namun aktivis mendakwa bahawa mekanisme sokongan bagi mangsa keganasan rumah tangga masih tidak mencukupi. Terdapat satu unit siasatan jenayah seks di setiap ibu pejabat polis untuk membantu mangsa jenayah dan penganiayaan seks. Selain itu, polis kadangkala menyerahkan tugas memberikan sokongan emosi kepada pakar psikologi atau kaunselor. Aktivis hak asasi wanita melaporkan bahawa polis perlu menjalani latihan tambahan dalam menangani kes penganiayaan dan rogol rumah tangga. Laporan kes rogol dan penganiayaan pasangan menarik perhatian yang berat daripada kerajaan, pertubuhan NGO, dan akhbar.

Mutilasi/Khatan Kemaluan Perempuan (FGM/C): Garis panduan Kementerian Kesihatan membenarkan amalan yang menjadi semakin lazim, tetapi hanya dijalankan di kemudahan penjagaan kesihatan kerajaan. Satu kajian universiti pada 2012 tentang FGM/C melaporkan lebih 90 peratus daripada responden wanita Islam berkata mereka berkhatan. Sebab paling lazim yang disebut bagi amalan ini adalah kewajipan agama, tujuan kebersihan, dan sebagai sebahagian daripada tradisi budaya. Pada 2009, Jawatankuasa Fatwa Majlis Kebangsaan Hal Ehwal Agama Islam memutuskan bahawa “khatan wanita” adalah wajib ke atas umat Islam tetapi mesti dielakkan “jika didapati membahayakan kesihatan.”

Gangguan Seksual: Undang-undang melarang seseorang yang berkedudukan daripada menggunakan kedudukannya untuk mengugut orang bawahannya untuk melakukan hubungan seksual. Undang-undang mengklasifikasikan beberapa jenis gangguan seksual di tempat kerja sebagai kesalahan jenayah (lihat bahagian 7.d.). Kod sukarela kerajaan memberikan takrif terperinci tentang gangguan seksual yang bertujuan untuk meningkatkan kesedaran awam tentang masalah ini. Sesetengah pemerhati menyatakan bahawa pihak berkuasa memandang serius dakwaan gangguan seksual, tetapi mangsa biasanya enggan melaporkannya kerana malu, kesukaran membuktikan kesalahan, dan proses perbicaraan yang panjang.

Hak Reproduktif: Pasangan dan individu mempunyai hak untuk menentukan jumlah, jarak, dan masa melahirkan anak mereka; menguruskan kesihatan reproduktif mereka; dan mempunyai akses kepada maklumat dan cara untuk berbuat demikian, yang bebas daripada diskriminasi, paksaan atau keganasan. Pihak berkuasa membenarkan Pencegah kehamilan seperti pil perancang kelahiran dan kondom, dan Pencegah kehamilan ini boleh didapati dalam negara. Anggaran penggunaan Pencegah kehamilan moden oleh wanita dalam usia reproduktif adalah 41 peratus pada 2014. Kakitangan perubatan mahir membantu 99 peratus proses bersalin, dan wanita umumnya mempunyai akses kepada penjagaan selepas bersalin. Pertubuhan NGO tempatan dan antarabangsa mengesahkan bahawa hospital menghalang ibu pelarian daripada mengeluarkan anak mereka yang baru lahir dari hospital selagi mereka tidak membayar bil hospital.

Diskriminasi: Perlembagaan melarang diskriminasi terhadap rakyat berdasarkan jantina. Undang-undang membenarkan poligami untuk umat Islam, yang diamalkan oleh sebilangan kecil lelaki. Undang-undang pewarisan Islam umumnya mengutamakan anak lelaki dan saudara lelaki. Walaupun undang-undang syariah umumnya memerlukan persetujuan suami untuk perceraian, sebilangan kecil wanita yang jumlahnya semakin bertambah boleh mendapatkan perceraian di bawah undang-undang syariah tanpa persetujuan suami mereka. Wanita bukan Islam tidak tertakluk pada undang-undang syariah tetapi tertakluk pada undang-undang sivil dan jenayah. Perlembagaan memberikan hak yang sama rata kepada lelaki dan wanita untuk mewarisi, memperoleh, memiliki, mengurus, atau melupuskan apa-apa harta, termasuk tanah. Undang-undang sivil memberikan hak ibu bapa yang sama rata kepada ibu dan bapa bukan Islam, manakala undang-undang syariah lebih mengutamakan bapa. Empat buah negeri – Johor, Selangor, Negeri Sembilan dan Pahang – meluaskan hak ibu bapa yang sama rata kepada ibu yang beragama Islam, dan kumpulan wanita terus menggesa agar negeri lain melakukan perkara yang sama.

Undang-undang mewajibkan gaji yang sama rata kepada pekerja lelaki dan perempuan untuk kerja yang sama nilai. Bagaimanapun, pertubuhan NGO melaporkan diskriminasi berterusan terhadap wanita di tempat kerja dari segi kenaikan pangkat dan gaji (lihat bahagian 7.d.).

Kanak-Kanak

Pendaftaran Kelahiran: Perlembagaan menetapkan bahawa seorang anak yang dilahirkan di negara ini boleh diberikan kewarganegaraan hanya jika salah seorang ibu bapa adalah rakyat Malaysia atau pemastautin tetap pada masa anak itu dilahirkan. Undang-undang tidak memberikan kewarganegaraan secara automatik, dan ibu bapa perlu mendaftarkan anak mereka dalam tempoh 14 hari selepas lahir. Pihak berkuasa mewajibkan rakyat Malaysia mengemukakan sijil perkahwinan mereka dan kad pengenalan kerajaan kedua-dua ibu bapa. Individu yang bukan rakyat Malaysia perlu mengemukakan pasport. Ibu bapa yang membuat pendaftaran lewat mesti menunjukkan bukti anak itu dilahirkan di negara ini. Pihak berkuasa tidak memasukkan maklumat bapa untuk anak luar nikah kecuali ada permohonan bersama oleh kedua-dua ibu bapa. Pihak berkuasa tidak mendaftar anak yang dilahirkan oleh pendatang haram atau pemohon suaka. UNHCR akan mendaftar anak yang dilahirkan oleh pelarian.

Pendidikan: Pendidikan adalah percuma, wajib, dan sejagat sehingga tamat sekolah rendah (enam tahun). Walaupun pendidikan rendah adalah wajib, tiada mekanisme penguatkuasaan yang mengawal kehadiran ke sekolah.

Laporan Keadaan Kanak-Kanak Dunia 2014 oleh Tabung Kanak-Kanak PBB menekankan pendaftaran masuk ke sekolah menengah sebagai membimbangkan. Pendaftaran terdiri daripada 71 peratus kanak-kanak perempuan dan 66 peratus kanak-kanak lelaki, berbanding 96 peratus pendaftaran keseluruhan di sekolah rendah.

Penganiayaan Kanak-kanak: Penganiayaan kanak-kanak mengambil bentuk pengabaian (kegagalan untuk menyediakan keperluan asas), penderaan fizikal, penderaan seksual, dan pembuangan bayi. Hukuman bagi penganiayaan kanak-kanak termasuk denda, penjara, sebatan, atau gabungan hukuman ini.

Kerajaan memberi tumpuan kepada pencegahan eksloitasi seks kanak-kanak, termasuk eksloitasi seks komersial. Sumbang mahram juga menjadi masalah. Undang-undang menetapkan penjara daripada enam hingga 20 tahun dan sebatan bagi orang yang disabitkan dengan sumbang mahram. Testimoni kanak-

kanak boleh diterima hanya jika ada bukti sokongan. Ini menimbulkan masalah khusus dalam kes pencabulan apabila kanak-kanak tersebut merupakan satu-satunya saksi.

Perkahwinan Usia Muda dan Paksa: Umur minimum perkahwinan adalah 18 tahun bagi lelaki dan 16 tahun bagi perempuan. Perempuan beragama Islam yang lebih muda daripada 16 tahun boleh berkahwin dengan keizinan daripada mahkamah syariah. Statistik yang tepat mengenai perkahwinan awal sukar didapati, tetapi laporan Tabung Penduduk Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu 2014 menyatakan bahawa lebih daripada 15,000 rakyat Malaysia berkahwin sebelum umur 19 tahun pada 2014. Pada bulan Oktober, Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat dilaporkan telah menubuhkan satu pasukan petugas untuk membantu mengawal perkahwinan awal dan mengehadkan penyalahgunaan.

Eksplotasi Seksual Kanak-Kanak: Mana-mana orang yang disabitkan atas kesalahan pemerdagangan orang yang melibatkan kanak-kanak bagi maksud eksplotasi seks menghadapi hukuman penjara tiga hingga 20 tahun dan denda. Di bawah kanun keseksaan, umur minimum untuk seks suka sama suka dan bukan komersial adalah 16 tahun untuk kedua-dua lelaki dan perempuan. Perbuatan homoseksual adalah haram tanpa mengira usia atau persetujuan. Undang-undang syariah melarang seks di luar nikah tanpa mengira usia atau persetujuan.

Undang-undang mengharamkan pornografi tetapi tidak menangani penglibatan kanak-kanak secara khusus. Pelacuran kanak-kanak memang wujud tetapi pihak berkuasa sering menganggap kanak-kanak yang melakukan pelacuran sebagai pesalah atau pendatang tanpa izin, bukannya sebagai mangsa.

Kanak-kanak Tidak Bertempat: Kanak-kanak jalanan merupakan satu masalah yang meluas di Sabah. Anggaran populasi kanak-kanak jalanan adalah antara ratusan hingga 15,000, yang kebanyakannya dilahirkan di negara ini daripada ibu bapa pendatang haram. Pihak berkuasa menghantar pulang sesetengah ibu bapa pendatang haram ini, dan mereka meninggalkan anak mereka tanpa penjaga. Kanak-kanak yang tidak ditemani ini tidak mempunyai kewarganegaraan dan tidak mendapat persekolahan atau bantuan kerajaan yang lain dan kerap kali terpaksa melakukan kerja buruh kasar, kegiatan jenayah, dan pelacuran untuk menyara hidup. Mereka yang hidup di jalanan terdedah kepada buruh paksa, termasuk mengemis secara paksa.

Penculikan Kanak-Kanak Antarabangsa: Negara ini bukan merupakan pihak kepada Konvensyen Hague mengenai Aspek Sivil Penculikan Kanak-Kanak Antarabangsa 1980. Untuk maklumat, lihat laporan Jabatan Negara A.S. mengenai pematuhan di travel.state.gov/content/childabduction/en/legal/compliance.html dan maklumat khusus negara Malaysia di travel.state.gov/content/childabduction/en/country/malaysia.html.

Anti-Semitisme

Anggaran penduduk Yahudi di negara ini adalah di antara 100 hingga 200 orang. Anti-Semitisme adalah masalah yang serius di seluruh spektrum politik dan menarik sokongan meluas dalam kalangan sebahagian penduduk. Akhbar milik kerajaan dan kenyataan oleh pemegang jawatan politik terdahulu dan sekarang, kadangkala menyalahkan aktiviti masyarakat sivil sebagai “plot Yahudi” atau “konspirasi Yahudi.”

Pada bulan Jun ahli kabinet dan Setiausaha Agung UMNO mendakwa penerbit berita bebas dalam talian adalah sebahagian daripada konspirasi Yahudi terhadap partinya.

Pemerdagangan Orang

Lihat Laporan Pemerdagangan Orang Jabatan Negara A.S. di www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/.

Orang Kelainan Upaya

Undang-undang memberikan orang kelainan upaya hak untuk akses dan penggunaan yang sama rata untuk kemudahan, fasiliti, perkhidmatan dan bangunan awam yang dibuka atau disediakan kepada orang ramai. Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat bertanggungjawab untuk melindungi hak orang kelainan upaya.

Bangunan kerajaan yang baharu secara umumnya mempunyai pelbagai kemudahan untuk orang kelainan upaya. Namun kerajaan tidak mewajibkan penyediaan kemudahan pengangkutan kepada orang kelainan upaya, dan hanya sedikit kemudahan awam yang lama diubahsuaikan untuk orang kelainan upaya. Menyedari pengangkutan awam tidak “mesra orang kelainan upaya,” kerajaan mengekalkan pengurangan 50 peratus duti eksais ke atas kereta buatan tempatan dan motosikal yang disesuaikan untuk orang kelainan upaya.

Diskriminasi pekerjaan berlaku berhubung dengan orang kelainan upaya (lihat bahagian 7.d.). Kemudahan pendidikan berasingan wujud namun tidak mencukupi untuk memenuhi keperluan orang kelainan upaya. Pelajar kelainan upaya menghadiri sekolah arus perdana, tetapi kebolehcapaian terus menjadi masalah yang serius.

Bangsa/Kaum/Etnik Minoriti

Perlembagaan memberikan orang Melayu dan kaum pribumi yang lain, secara kolektif dikenali sebagai “bumiputera,” satu “kedudukan istimewa” di negara ini, status ini tidak diberikan kepada orang Cina atau India. Peraturan dan dasar kerajaan banyak menyediakan program istimewa yang dibentuk untuk meningkatkan kedudukan ekonomi bumiputera yang merupakan penduduk majoriti. Program seperti ini mengehadkan peluang bukan bumiputera dalam pendidikan tinggi dan pekerjaan dalam kerajaan. Banyak industri tertakluk pada keperluan berasaskan kaum yang mensyaratkan tahap pemilikan Bumiputera; dasar perolehan dan pelesenan kerajaan memihak kepada perniagaan milik bumiputera. Menurut kerajaan, dasar ini perlu untuk mencapai keharmonian kaum dan kestabilan politik.

Walaupun matlamat kerajaan adalah untuk mengurangkan kadar kemiskinan, namun dasar berdasarkan kaum ini tidak terpakai untuk dihadkan kepada golongan yang berpendapatan tinggi dan ini menyumbang kepada jurang ekonomi yang semakin melebar dalam masyarakat bumiputera. Rakyat berketurunan India, seperti rakyat berketurunan Cina yang tidak menerima keistimewaan ini, kekal menjadi di antara kumpulan termiskin di negara ini.

Orang Asli

Perlembagaan memperuntukkan orang asli dan pribumi dengan hak sivil dan politik yang sama rata, tetapi kerajaan tidak melindungi hak ini dengan berkesan. Pertubuhan NGO melaporkan pihak berkuasa sering mengabaikan usaha orang asli untuk mendapatkan kad pengenalan. Parlimen menyekat usaha SUHAKAM untuk memperkenalkan perdebatan Parlimen mengenai laporan 2013 mereka, yang membuat

kesimpulan bahawa orang asli adalah “antara kumpulan yang paling terpinggir dan kurang bernasib baik di Malaysia.”

Penduduk pribumi di Semenanjung Malaysia, yang dikenali sebagai Orang Asli, mempunyai keupayaan yang sangat sedikit untuk mengambil bahagian dalam membuat keputusan yang memberi kesan ke atas mereka. Satu peruntukan perlembagaan memperuntukkan “kedudukan istimewa orang Melayu dan anak negeri mana-mana Negeri Sabah dan Sarawak,” tetapi ia tidak merujuk secara khusus kepada masyarakat Orang Asli. Kekaburuan tentang status masyarakat ini dalam perlembagaan membawa kepada tafsiran terpilih oleh institusi awam yang berbeza. Sebagai contoh, walaupun beberapa negeri memperuntukkan tanah untuk masyarakat Orang Asli, sebuah pertubuhan NGO mendakwa Kanun Tanah Negara (yang memperuntukkan tempoh kekal untuk tanah yang bersaiz lebih besar kepada orang asli di Sabah dan Sarawak) tidak meliputi tanah ini.

Orang Asli, yang berjumlah kira-kira 180,000 (0.86 peratus daripada penduduk) merupakan golongan yang paling miskin dalam negara. Mereka tidak memiliki tanah tempat mereka tinggal, sebaliknya kerajaan membenarkan mereka untuk hidup di atas tanah yang ditetapkan sebagai penyewa wenang (yang boleh diusir tanpa notis), biasanya tanpa kertas dokumentasi. Kerajaan boleh merampas tanah ini jika pampasan diberikan oleh kerajaan. Terdapat konfrontasi antara Orang Asli dan syarikat pembalakan mengenai isu tanah, dan ketidakpastian mengenai pegangan tanah mereka menjadikan Orang Asli terdedah kepada eksloitasi.

Penduduk pribumi Sabah dan Sarawak membantah pencerobohan oleh syarikat pembalakan dan perladangan milik kerajaan negeri dan swasta di kawasan tanah yang mereka anggap adalah milik mereka mengikut hak adat bangsa asal. Mereka berada dalam keadaan yang tidak menguntungkan dengan undang-undang yang membenarkan pembelian tanah melalui pemberitahuan akhbar yang dibuat secara sambil lewa, sedangkan orang asli mungkin tidak mempunyai capaian kepada akhbar. Kaum pribumi juga melaporkan gangguan oleh syarikat pembalakan.

Rancangan kerajaan negeri Sarawak untuk membina 12 empangan hidroelektrik mengancam puluhan ribu orang asli yang akan kehilangan tempat tinggal mereka.

Tindakan Kekerasan, Diskriminasi, dan Penindasan lain Berdasarkan Orientasi Seksual dan Identiti Jantina

Kanun keseksaan menyatakan bahawa liwat dan aksi seks oral adalah “persetubuhan yang bertentangan dengan aturan tabii,” tetapi pihak berkuasa jarang menguatkuaskan undang-undang ini. Namun, undang-undang ini menjadi asas bagi kes kontroversi terhadap ketua pembangkang di Parlimen, Anwar Ibrahim (lihat bahagian 1.e.), yang kini menjalani hukuman penjara lima tahun. Pantang larang agama dan budaya terhadap kelakuan seks sejenis adalah meluas (lihat bahagian 2.a.).

Pihak berkuasa sering mendakwa individu transgender di bawah Akta Kesalahan Kecil kerana “berkelakuan tidak senonoh” dan “mendekati orang ramai untuk menawarkan perkhidmatan yang tidak bermoral” di tempat awam. Mereka yang disabitkan dengan kesalahan pertama menghadapi denda maksimum RM25 dan hukuman maksimum 14 hari dalam penjara. Hukuman bagi sabitan berikutnya mungkin denda maksimum RM100 dan maksimum tiga bulan penjara. Penyokong golongan ini di dalam

negara menegaskan bahawa individu transgender yang dipenjarakan menghabiskan masa mereka dalam populasi penjara lelaki di mana polis dan banduan sering menganiaya mereka secara lisan dan seksual.

Pada bulan Oktober mahkamah tertinggi di negara ini mengetepikan keputusan mahkamah lebih rendah yang mendapati undang-undang melarang berpakaian silang jantina (berpakaian berlawanan jantina dilahirkan) kerana bertentangan dengan perlembagaan. Mahkamah Persekutuan sebaliknya meminta pihak yang memohon untuk mencari remedii di mahkamah syariah di mana kes itu bermula.

Bahagian 7. Hak Pekerja

a. Kebebasan Persatuan dan Hak untuk Rundingan Kolektif

Undang-undang memberi kebebasan yang terhad untuk persatuan dan beberapa kategori pekerja untuk menubuhkan dan menyertai kesatuan sekerja, yang tertakluk kepada pelbagai sekatan perundungan dan amalan. Undang-undang ini memperuntukkan hak untuk mogok dan rundingan bersama, tetapi kedua-duanya adalah sangat terhad. Undang-undang melarang majikan daripada mengganggu kegiatan kesatuan sekerja, termasuk pembentukan kesatuan. Undang-undang melarang majikan daripada menghukum pekerja kerana terlibat dalam aktiviti kesatuan sah dan mewajibkan pekerja yang dipecat kerana aktiviti kesatuan dikembalikan jawatan mereka.

Undang-undang melarang pegawai tentera dan polis, pekerja bersara atau dibuang kerja, atau pekerja yang dikategorikan sebagai “sulit, pengurusan, dan eksekutif” daripada menyertai kesatuan sekerja. Undang-undang juga meletakkan sekatan ke atas pembentukan kesatuan dalam dagangan, pekerjaan atau industri yang “sama.” Pekerja asing boleh menyertai kesatuan sekerja tetapi tidak boleh memegang jawatan kesatuan. Pekerja kontrak tidak boleh membentuk kesatuan dan tidak boleh berunding atau mendapat manfaat daripada perjanjian perundingan kolektif.

Ketua Pengarah Kesatuan Sekerja dan Menteri Sumber Manusia boleh menolak pendaftaran atau menarik balik pendaftaran sesetengah kesatuan tanpa semakan kehakiman. Pihak berkuasa menganggap kesatuan sekerja sebagai pertubuhan haram jika pendaftaran kesatuan itu ditolak, ditarik balik atau dibatalkan. Kesatuan sekerja boleh bergabung dengan pertubuhan kesatuan sekerja antarabangsa, tertakluk kepada kebenaran daripada Ketua Pengarah Kesatuan Sekerja.

Kebanyakan pekerja sektor swasta mempunyai hak untuk perundingan kolektif. Namun perundingan ini tidak boleh memasukkan isu pemindahan, kenaikan pangkat, pelantikan, pemecatan, dan pengembalian semula jawatan. Undang-undang menyekat perundingan kolektif dalam industri “perintis” yang dikenal pasti oleh kerajaan sebagai keutamaan pertumbuhan, termasuk pelbagai bidang teknologi tinggi. Pekerja sektor awam mempunyai hak perundingan kolektif, walaupun sesetengahnya hanya boleh meluahkan pendapat mengenai upah dan keadaan bekerja dan bukannya berunding secara aktif. Jika kesatuan yang memulakan perundingan kolektif, majikan tidak diwajibkan untuk menerima jemputan itu. Jika rundingan terhenti atau majikan enggan berunding, kesatuan boleh merayu kepada Ketua Pengarah Kesatuan Sekerja untuk mendamaikan. Jika pihak yang terlibat masih tidak bersetuju, Kementerian Sumber Manusia boleh merujuk pertikaian itu kepada Mahkamah Perusahaan untuk timbang tara yang mengikat.

Mogok sektor swasta adalah sah di sisi undang-undang, namun ia sangat terhad. Undang-undang memperuntukkan hukuman perundungan kerana mogok aman. Pegawai kesatuan mendakwa keperluan

undang-undang untuk mogok hampir mustahil untuk dipenuhi. Undang-undang melarang mogok umum, dan kesatuan sekerja tidak dibenarkan untuk mogok atas pertikaian yang berkaitan dengan pendaftaran kesatuan sekerja atau pemecatan secara tidak sah. Pekerja tidak dibenarkan mogok dalam pelbagai industri yang dianggap "penting." Mereka juga tidak dibenarkan mengadakan mogok apabila pertikaian sedang dibicarakan di Mahkamah Perusahaan.

Kerajaan tidak menguatkuasakan secara berkesan undang-undang yang melarang majikan daripada menghukum pekerja kerana aktiviti kesatuan yang sah dan yang mewajibkan pekerja dipecat kerana aktiviti kesatuan sekerja dikembalikan jawatannya. Terdapat penangguhan berterusan yang lama dalam layanan tuntutan kesatuan untuk mendapatkan pengiktirafan bagi tujuan perundingan kolektif.

Kebebasan berpersatuan dan perundingan kolektif tidak dihormati sepenuhnya. Walaupun Kementerian Sumber Manusia melarang kesatuan pada peringkat kebangsaan, kementerian membenarkan tiga kesatuan persekutuan wilayah serantau (Semenanjung Malaysia, Sabah dan Sarawak) untuk beroperasi. Kesatuan ini melaksanakan sebahagian besar tanggungjawab kesatuan sekerja pada peringkat kebangsaan walaupun mereka tidak boleh berunding bagi pihak kesatuan tempatan. Kongres Kesatuan Sekerja Malaysia (MTUC) ialah sebuah "persatuan" berdaftar bagi kesatuan sekerja dalam kedua-dua sektor swasta dan kerajaan yang tidak mempunyai hak untuk tawar-menawar kolektif atau mogok tetapi boleh memberikan sokongan teknikal kepada ahli gabungannya.

Sesetengah pertubuhan pekerja bebas daripada kerajaan, parti politik, dan majikan, tetapi kesatuan yang dikuasai majikan atau kesatuan "kuning" dilaporkan menjadi kebimbangan. Pada bulan April polis menangkap dan menahan selama semalam 11 pekerja yang berpiket daripada Kesatuan Kebangsaan Pekerja-Pekerja Dalam Industri Tembakau. MTUC menganggap tindakan polis sebagai "campur tangan dalam tindakan perindustrian sah antara kesatuan dan majikan." Pihak berkuasa mendakwa pekerja tembakau ini atas kesalahan kecil kerana membuat "bunyi bising yang berlebihan."

Ketidakmampuan kesatuan untuk memberikan lebih perlindungan tetapi sekadar yang terhad kepada pekerja, khususnya pekerja asing, dan kelaziman diskriminasi antikesatuan menjadi penghalang kepada kesatuan sekerja. Dalam sesetengah keadaan syarikat dilaporkan mengganggu pemimpin kesatuan yang mahukan pengiktirafan. Sesetengah kesatuan sekerja melaporkan bahawa kerajaan menahan atau menyekat pergerakan sesetengah ahli kesatuan di bawah undang-undang yang membenarkan tahanan sementara tanpa mendakwa tahanan melakukan jenayah. Kesatuan sekerja menegaskan sesetengah pekerja ditahan gaji mereka atau diberhentikan kerana aktiviti berkaitan kesatuan. Seseorang pekerja yang diberhentikan secara sah tidak lagi menjadi ahli kesatuan sekerjanya. Aktivis pekerja menyatakan bahawa pekerja kehilangan keahlian selepas diberhentikan ketika mereka paling memerlukan sokongan dan bantuan daripada kesatuan sekerja.

Persatuan sivil dan kesatuan sekerja melahirkan kebimbangan terhadap penstrukturran semula syarikat penerbangan nasional Malaysia Airlines, termasuk pembubaran dan diperbadankan semula pada bulan September sebagai Malaysia Airlines Berhad. Pekerja yang diambil semula oleh Malaysia Airlines yang disusun semula menerima kontrak pekerjaan baru. Menurut kesatuan, kontrak baru ini ditawarkan dengan manfaat yang sedikit dan kurang perlindungan kepada pekerja. Surat bersama oleh 66 kesatuan perdagangan serantau dan pertubuhan persatuan sivil yang disiarkan pada bulan Ogos menyatakan bahawa penyusunan semula itu adalah untuk memusnahkan kesatuan sekerja kerana semua kesatuan yang sedia ada dalam syarikat penerbangan nasional itu tidak akan wujud lagi.

b. Larangan Buruh Paksa atau Wajib

Undang-undang melarang segala bentuk buruh paksa atau wajib. Lima agensi, termasuk Jabatan Tenaga Kerja, mempunyai kuasa penguatkuasaan di bawah undang-undang, tetapi pegawai mereka tidak sentiasa aktif mencari tanda buruh paksa. Pertubuhan NGO terus mengkritik kekurangan sumber khusus untuk penguatkuasaan undang-undang. Jabatan Tenaga Kerja bergantung pada bukti ketiadaan pembayaran gaji tiga bulan untuk memulakan suatu penyiasatan terhadap kemungkinan kes buruh paksa. Penalti yang mungkin dikenakan termasuk denda maksimum RM10,000. Selain denda ini, pihak berkuasa sering mendakwa pelaku buruh paksa dengan jenayah berkaitan yang termasuk hukuman lebih berat. Sebagai contoh, undang-undang antipemerdagangan orang membenarkan hukuman penjara maksimum 20 tahun dan denda, bergantung kepada jenis kesalahan.

Pada bulan Jun, Parlimen turut meluluskan pembaharuan kepada undang-undang antipemerdagangan orang, termasuk membenarkan mangsa pemerdagangan untuk bergerak bebas dan bekerja, memberikan akses yang lebih luas kepada pertubuhan NGO untuk memberi perlindungan dan bantuan kepada mangsa pemerdagangan orang, membenarkan mahkamah untuk menganugerahkan ganti rugi kepada mangsa pemerdagangan orang, dan mewujudkan Jawatankuasa Kerajaan Peringkat Tinggi untuk memajukan inisiatif berkaitan pemerdagangan. Sehingga Disember, kerajaan belum memuktamadkan pelaksanaan peraturan.

Majlis antipemerdagangan kebangsaan melaporkan bahawa pegawai Jabatan Tenaga Kerja menerima latihan khusus, termasuk dengan agensi penguatkuasaan undang-undang lain, untuk membantu meningkatkan penyelarasian. Dalam Jabatan Tenaga Kerja, terdapat sebilangan kecil “Pegawai Penguatkuasaan Khas” -- kira-kira 30 hingga 40 -- yang memberi tumpuan terutamanya kepada petunjuk buruh paksa dan petunjuk pemerdagangan orang yang lain. Namun, pegawai ini juga melakukan pelbagai fungsi dan bertanggungjawab untuk pemeriksaan, penyiasatan aduan, penilaian tempat kerja, penghukuman pertikaian dan perundingan dengan syarikat mengenai pematuhan (lihat bahagian 7.e.). Kebanyakan kes penahanan gaji disiasat kerana melanggar Akta Pekerjaan, bukannya Akta Antipemerdagangan. Dalam kes sekiranya pemeriksa mendapati petunjuk kemungkinan pemerdagangan orang (contohnya, penderaan fizikal, penderaan mental, atau pengurungan pekerja), pemeriksa merujuk kes ini sebagai pemerdagangan orang dan bekerjasama dengan pihak polis dan Kementerian Dalam Negeri.

Buruh paksa berlaku di negara ini. Pelbagai sumber melaporkan kejadian buruh paksa, atau keadaan menunjukkan buruh paksa, di ladang pertanian, industri perikanan, kilang elektronik, pengeluaran pakaian, pembinaan, restoran, dan pembantu rumah, dalam kalangan orang dewasa dan kanak-kanak (lihat juga bahagian 7.c).

Laporan media pada bulan Julai menyerlahkan beberapa kes buruh paksa dan pelanggaran hak pekerja di ladang kelapa sawit yang dikendalikan oleh salah satu pengeluar minyak sawit mentah terbesar di dunia. Syarikat itu mendakwa kejadian ini -- sesetengahnya melibatkan pekerja yang diambil bekerja oleh kontraktor buruh -- adalah terpencil dan bahawa syarikat meningkat pengambilan langsung pekerja untuk memperbaiki rekod buruhnya. Laporan lain menyatakan bahawa pekerja biasanya tidak mempunyai akses kepada pasport mereka dan tidak digalakkan membuat perjalanan di luar sempadan kawasan ladang. Sesetengah pekerja dilaporkan meninggalkan kawasan ladang hanya sekali dalam setahun.

Majikan, ejen pekerjaan, atau perekrut buruh mengerahkan sesetengah pendatang bekerja sebagai buruh paksa atau dengan ikatan hutang. Aktivis buruh dan pertubuhan NGO hak asasi manusia melaporkan ikatan hutang lazimnya menjadi syarat untuk pekerja asing di sesetengah ladang, kilang dan perniagaan lain. Ramai pekerja asing bekerja dengan syarikat pengambilan pekerja atau penyumberan luar dan bukannya secara langsung oleh kilang atau ladang di mana mereka bekerja. Perkara ini menjadikan pekerja lebih terdedah kepada eksplotasi dan merumitkan penyelesaian pertikaian. Wakil kesatuan sekerja menggambarkan pola tipikal melibatkan ejen merekrut di negara asal dan di Malaysia yang mengenakan yuran tinggi yang menjadikan pekerja terdedah kepada ikatan hutang.

Perampasan pasport oleh majikan pekerja asing, yang meluas dan secara amnya berlaku tanpa dihukum, meningkatkan pendedahan pekerja kepada kerja buruh paksa. Pekerja asing yang tidak mempunyai akses kepada pasport mereka lebih terdedah pada keadaan bekerja yang teruk, gaji yang lebih rendah daripada yang dijanjikan, potongan gaji yang tidak dijangka, dan tempat tinggal yang teruk. Pertubuhan NGO melaporkan bahawa ejen atau majikan dalam sesetengah kes mendraf kontrak yang termasuk peruntukan yang menyerahkan hak pekerja untuk memegang pasport mereka kepada majikan atau ejen. Sesetengah majikan dan pekerja asing melaporkan bahawa pekerja kadangkala meminta majikan menyimpan pasport mereka kerana menggantikan pasport yang hilang atau dicuri boleh menyebabkan mereka membayar wang berjumlah gaji beberapa bulan dan menyebabkan mereka terbuka pada persoalan mengenai status sah mereka.

Lihat juga Laporan Pemerdagangan Orang Jabatan Negara A.S. di www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/.

c. Larangan Buruh Kanak-Kanak dan Umur Minimum Pekerjaan

Undang-undang melarang pengambilan kanak-kanak yang lebih muda daripada 14 tahun tetapi memberikan beberapa pengecualian, seperti kerja ringan dalam perusahaan keluarga, kerja dalam hiburan awam, kerja yang dilakukan untuk kerajaan di sekolah atau di institusi latihan, atau bekerja sebagai perantis yang diluluskan. Dalam apa-apa kes sekali pun, kanak-kanak tidak boleh bekerja melebihi enam jam sehari, melebihi enam hari seminggu atau pada waktu malam. Bagi kanak-kanak berumur antara 14 hingga 18 tahun, tidak ada senarai yang menjelaskan pekerjaan atau sektor tertentu yang dianggap berbahaya dan oleh itu dilarang.

Kerajaan menegaskan bahawa pekerja asing banyak menggantikan buruh kanak-kanak dan bahawa kerajaan menguatkuasakan dengan ketat peruntukan buruh kanak-kanak. Mereka yang didapati melanggar undang-undang buruh kanak-kanak berhadapan hukuman penjara maksimum enam bulan, denda maksimum RM2,000 atau kedua-duanya. Pesalah yang melakukan kesalahan berikutnya menghadapi hukuman maksimum dua tahun penjara, denda maksimum RM3,000, atau kedua-duanya.

Buruh kanak-kanak berlaku dalam sesetengah perniagaan keluarga. Buruh kanak-kanak di kawasan bandar adalah perkara biasa dalam sektor bukan formal, termasuk perniagaan makanan keluarga dan pasar malam, dan dalam industri kecil-kecilan. Buruh kanak-kanak juga dapat dilihat dalam kalangan pembantu rumah asing. Pertubuhan NGO melaporkan bahawa kanak-kanak tanpa kewarganegaraan di Sabah adalah lebih terdedah pada eksplotasi buruh dalam pengeluaran minyak sawit, terpaksa mengemis, dan bekerja dalam industri perkhidmatan, termasuk restoran. Walaupun Kesatuan Kebangsaan Pekerja-Pekerja Ladang melaporkan jarang menemui kanak-kanak terlibat dalam kerja ladang di Semenanjung Malaysia, terdapat laporan kejadian buruh kanak-kanak di ladang kelapa sawit di seluruh negara.

Eksplotasi seks komersial kanak-kanak, satu bentuk buruh kanak-kanak yang paling teruk, juga berlaku (lihat bahagian 6, Kanak-kanak).

d. Diskriminasi Berkenaan Kerja atau Pekerjaan

Undang-undang tidak melarang diskriminasi berkenaan dengan pekerjaan. Namun Ketua Pengarah Jabatan Tenaga Kerja boleh menyiasat diskriminasi dalam terma dan syarat pekerjaan untuk kedua-dua pekerja asing dan tempatan.

Pekerja asing perlu menjalani ujian mandatori untuk lebih 16 penyakit (dan juga kehamilan). Majikan boleh segera menghantar pulang pekerja hamil atau sakit. Peraturan sektor awam memperuntukkan 1 peratus daripada pekerjaan sektor awam kepada orang kelainan upaya. Undang-undang melarang wanita daripada terlibat dalam “kerja bawah tanah” dan juga menyekat majikan daripada yang mewajibkan pekerja wanita untuk bekerja dalam kerja perindustrian atau pertanian di antara 10 malam hingga 5 pagi atau untuk memulakan kerja harian tanpa 11 jam rehat yang berturutan pada akhir tempoh kerja terakhir.

Diskriminasi dalam kerja dan pekerjaan berlaku terhadap wanita; rakyat, kaum dan etnik minoriti; dan orang kelainan upaya. Satu peraturan amalan memberi panduan kepada semua agensi kerajaan, majikan, persatuan sekerja, pekerja, dan lain-lain berkenaan dengan penempatan orang kelainan upaya dalam sektor swasta. Namun, pertubuhan NGO untuk hak orang kelainan upaya melaporkan bahawa majikan enggan mengambil individu kelainan upaya untuk bekerja.

Kerajaan menguntukkan kuota yang banyak bagi majoriti bumiputera berkenaan jawatan dalam perkhidmatan awam persekutuan dan permit vokasional serta lesen dalam pelbagai industri, yang banyak mengurangkan peluang ekonomi untuk kumpulan minoriti (lihat bahagian 6).

Wanita mengalami diskriminasi ekonomi dalam akses kepada pekerjaan. Laporan PBB mencatatkan penyertaan dalam pasaran tenaga kerja bagi wanita adalah 46.1 peratus, berbanding 78.7 peratus untuk lelaki. Majikan sering bertanya kepada wanita tentang status perkahwinan mereka semasa temu duga pekerjaan. Majikan diwajibkan untuk menyiasat kebanyakan aduan gangguan seksual dengan cara yang ditetapkan. Hukuman bagi ketidakpatuhan ialah denda maksimum RM10,000. Kumpulan advokasi seperti Persatuan Peguam Wanita menyatakan peruntukan ini tidak cukup menyeluruh untuk memberikan bantuan kepada mangsa. Persatuan itu menyarankan rang undang-undang gangguan seksual yang berasingan bagi mewajibkan majikan untuk menggubal dasar gangguan seksual.

Pekerja asing juga menghadapi diskriminasi pekerjaan (lihat bahagian 7.b., Larangan Terhadap Kerja Paksa atau Kerja Wajib, dan 7.e., Keadaan Kerja Yang Boleh Diterima). Majikan juga secara unilateral boleh menamatkan permit kerja, mendedahkan pekerja asing kepada penghantaran pulang segera.

e. Syarat Kerja Yang Boleh Diterima

Gaji minimum adalah RM800 sebulan di negeri Sabah dan Sarawak dan RM900 sebulan di Semenanjung Malaysia. Gaji minimum digunakan untuk kedua-dua pekerja rakyat Malaysia dan pekerja asing di kebanyakan sektor, kecuali perkhidmatan pembantu rumah (lihat di bawah). Kadar gaji minimum kurang daripada paras pendapatan kemiskinan yang diterbitkan oleh Kementerian Kewangan di Sabah dan Sarawak.

Waktu kerja tidak boleh melebihi lapan jam sehari atau 48 jam seminggu, kecuali pekerja menerima bayaran lebih masa. Setiap minggu kerja mesti memasukkan waktu rehat 24 jam.

Undang-undang juga menetapkan kadar kerja lebih masa sebanyak 1.5 kali kadar aras setiap jam untuk kerja lebih masa biasa, dua kali kadar gaji sejam untuk kerja biasa pada hari rehat, dan tiga kali kadar gaji sejam untuk kerja biasa pada 10 hari cuti umum yang ditetapkan. Undang-undang mewajibkan cuti awam, cuti tahunan, cuti sakit, dan cuti bersalin. Undang-undang menetapkan had kerja lebih masa, yang berbeza mengikut sektor, tetapi membenarkan pengecualian.

Undang-undang memperuntukkan perlindungan bagi pekerja pembantu rumah asing hanya berkenaan gaji dan penamatkan kontrak. Mereka terkecuali daripada peruntukan yang menetapkan satu hari cuti dalam seminggu, bekerja lapan jam sehari dan 48 jam minggu kerja. Sebaliknya, perjanjian dua hala atau memorandum persefahaman antara kerajaan dan beberapa negara asal pekerja asing memasukkan peruntukan bagi tempoh masa, pampasan, dan syarat pekerjaan lain untuk pembantu rumah asing, termasuk larangan ke atas penahanan pasport.

Undang-undang kesihatan dan keselamatan pekerjaan meliputi semua sektor ekonomi kecuali sektor maritim dan angkatan tentera. Undang-undang mewajibkan pekerja menggunakan peralatan keselamatan dan bekerjasama dengan majikan untuk mewujudkan tempat kerja yang selamat dan sihat, tetapi ia tidak menyatakan hak untuk mengeluarkan diri sendiri daripada situasi yang berbahaya atau berbahaya tanpa penalti. Undang-undang mengenai pampasan pekerja meliputi kedua-dua pekerja tempatan dan asing tetapi tidak memberikan perlindungan kepada pembantu rumah asing.

Majlis Perundingan Gaji Negara bertanggungjawab untuk mencadangkan perubahan kepada gaji minimum dan perlindungan kepada pelbagai sektor, jenis pekerjaan dan wilayah. Jabatan Tenaga Kerja di Kementerian Sumber Manusia bertanggungjawab terhadap penguatkuasaan piawaian gaji, keadaan bekerja, dan keselamatan dan kesihatan pekerjaan. Terdapat kira-kira 500 pegawai penguatkuasaan dari Jabatan Tenaga Kerja di negara ini. Pegawai ini bertanggungjawab menguatkuasakan undang-undang buruh di ratusan ribu perniagaan dan di kediaman persendirian yang menggaji pembantu rumah. Pegawai Jabatan Tenaga Kerja melaporkan bahawa mereka berusaha untuk menjalankan pemeriksaan buruh sekerap yang mungkin. Walau bagaimanapun, banyak perniagaan boleh beroperasi selama bertahun-tahun tanpa pemeriksaan. Pemeriksaan dibuat sebagai sesuatu yang dijadualkan dan lawatan mengejut.

Majlis Negara bagi Keselamatan dan Kesihatan Pekerjaan – yang terdiri daripada wakil pekerja, majikan dan kerajaan – membuat dan menyelaras pelaksanaan langkah keselamatan dan kesihatan pekerjaan. Pihak majikan dikehendaki mengenal pasti risiko dan mengambil langkah berjaga-jaga, termasuk penyediaan latihan keselamatan kepada pekerja, dan memastikan syarikat yang mempunyai lebih daripada 40 pekerja untuk menubuhkan jawatankuasa keselamatan bersama pihak pengurusan dan pekerja.

Penalti terhadap majikan yang gagal mematuhi undang-undang bermula dengan denda tidak lebih daripada RM10,000 setiap pekerja dan boleh meningkat sehingga penjara tidak lebih daripada lima tahun. Majikan boleh diminta untuk membayar balik gaji bersama dengan denda. Jika mereka enggan mematuhi, majikan menghadapi denda tambahan sebanyak RM100,000 bagi setiap hari gaji tidak dibayar. Majikan atau pekerja yang melanggar undang-undang kesihatan dan keselamatan pekerjaan boleh dikenakan denda yang berat sehingga RM50,000, dipenjarakan selama maksimum dua tahun, atau kedua-duanya. Kerajaan berusaha memaklumkan pekerja tentang hak mereka, menggalakkan pekerja

untuk tampil ke hadapan dengan aduan mereka, dan memberi amaran kepada majikan untuk menghentikan penganiayaan.

Pekerja berhak mengambil tindakan undang-undang terhadap majikan yang menganiaya mereka. Pertubuhan NGO melaporkan yang mahkamah biasanya menyebelahi pekerja dan memutuskan majikan perlu membayar balik gaji dan ganti rugi kepada plaintiff bagi kecederaan. Namun begitu, NGO mendakwa sesetengah kontraktor buruh kerap menggunakan taktik ugutan dan penderaan fizikal untuk mengelakkan pekerja yang dieksloitasi daripada mendapatkan keadilan. Dasar Mahkamah tidak membenarkan pertimbangan aduan pendatang tanpa izin. Prosiding yang memakan masa berkemungkinan menghalang pekerja asing daripada mendapatkan keadilan melalui sistem mahkamah. Sebaik sahaja visa kerja mereka tamat, pendatang memerlukan “pas istimewa” untuk tinggal di negara ini, dan sekiranya perkara ini berlaku mereka boleh mengikuti kes mahkamah tetapi tidak boleh bekerja. Pas ini sah selama satu bulan dan mereka perlu membayar RM100 untuk memperbarahuinya. Pembaharuan tertakluk kepada budi bicara ketua pengarah imigresen.

Penangguhan prosiding dan keputusan mahkamah sering kali menjadi penghalang kepada pekerja asing menggunakan sistem penghakiman buruh, terutamanya jika mereka tidak mempunyai dokumen atau kehilangan status yang sah. Selain itu, disebabkan undang-undang melarang pekerja asing yang diberhentikan daripada bekerja untuk mana-mana majikan lain semasa kes itu belum selesai, mereka sukar mendapat keadilan dan mengehadkan proses keadilan. MTUC melaporkan tiada pendakwaan terhadap kontraktor buruh. Mekanisme bagi pemantauan keadaan di tempat kerja tidak mencukupi. Kontraktor buruh swasta dan untuk keuntungan yang sering kali bersalah kerana penganiayaan, selalunya bertanggungjawab dalam penyelesaian kes penganiayaan. Pegawai penguatkuasaan buruh menyiasat dan mendengar banyak pelanggaran undang-undang buruh dan tidak merujuk mereka ke mahkamah buruh atau meneruskannya sebagai kes jenayah. Pegawai buruh mempunyai kuasa untuk menjadi pengantara dan menyelesaikan pertikaian yang melibatkan pelanggaran kecil yang ditemui semasa pemeriksaan rutin. Banyak pekerja dilaporkan bersetuju untuk pengantaraan sedemikian kerana ia dilihat sebagai cara yang paling mudah untuk mendapatkan balik gaji yang terhutang atau menyelesaikan isu kecil yang lain. Mekanisme untuk memastikan keadaan yang baik untuk pembantu rumah di kediaman persendirian tidak wujud.

Majikan tidak menghormati undang-undang mengenai gaji dan waktu bekerja. MTUC melaporkan bahawa bekerja selama 12, 14 dan 18 jam sehari adalah biasa dalam industri makanan dan perkhidmatan lain.

Secara keseluruhan, pekerja asing lebih cenderung untuk menghadapi keadaan kerja yang teruk, bekerja dalam sektor yang selalu berlaku pelanggaran undang-undang, dan menghadapi cabaran dalam mendapatkan keadilan. Pekerja asing, baik yang sah atau tidak sah, biasanya bekerja dalam keadaan yang sukar, menjalankan kerja yang berbahaya, ditahan gaji oleh majikan, dan tidak mendapat bantuan guaman dalam kes pencabulan kontrak dan penganiayaan. Sesetengah pekerja mendakwa majikan mereka menyediakan tempat tinggal yang tidak berperikemanusiaan, merampas dokumen perjalanan mereka dan mendera mereka secara fizikal. Majikan pembantu rumah kadangkala enggan memenuhi syarat pekerjaan dan pekerja menghadapi penganiayaan. Majikan juga dilaporkan menyekat pergerakan dan penggunaan telefon bimbit oleh pekerja; menyediakan makanan dan tempat tinggal dengan standard yang

rendah; mendera pekerja secara fizikal dan seksual; dan mengganggu dan mengancam pekerja, termasuk dengan ancaman dihantar pulang.

Pada bulan Ogos, Menteri Sumber Manusia mendedahkan bahawa kemalangan industri meningkat berbanding tahun sebelumnya, dengan 2,942 kes pada bulan Januari; 4,325 pada bulan Februari; 8,173 pada bulan Mac; dan 11,147 pada bulan April.